NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY VERICA TRSTENJAK prednesené 12. apríla 2011 [1]

Obsah

I — Úvod ..... I - 12540

II — Uplatniteľná právna úprava ..... I - 12540

A — Nariadenie č. 44/2001 ..... I - 12540

B — Smernica 93/98/EHS a smernica 2006/116 ..... I - 12542

C — Smernica 2001/29 ..... I - 12544

III — Skutkové okolnosti ..... I - 12546

IV — Konanie pred vnútroštátnymi súdmi ..... I - 12547

V — Prejudiciálne otázky ..... I - 12548

VI — Konanie pred Súdnym dvorom ..... I - 12549

VII — O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania a rozličných otázok ..... I - 12549

VIII — O prvej prejudiciálnej otázke ..... I - 12550

A — Hlavné tvrdenia účastníkov konania ..... I - 12551

B — O prípustnosti ..... I - 12553

C — Právne posúdenie ..... I - 12553

1. O všeobecnej štruktúre nariadenia ..... I - 12554

1 — Jazyk prednesu: nemčina. Jazyk konania: nemčina.

2. Súvislosť s normami sledujúcimi podobné ciele v štruktúre nariadenia č. 44/2001 ..... I - 12555

a) Orientácia na článok 34 bod 3 nariadenia č. 44/2001? ..... I - 12555

b) Orientácia na článok 28 nariadenia č. 44/2001 ..... I - 12557

3. Judikatúra Súdneho dvora ..... I - 12559

4. Odôvodnené námietky ..... I - 12560

5. O úzkej súvislosti v zmysle článku 6 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 ..... I - 12562

a) Vzťah medzi hlavnou žalobou a ďalšou alebo ďalšími žalobami ..... I - 12562

b) Totožnosť skutkovej situácie ..... I - 12563

c) Dostatočne úzka právna súvislosť ..... I - 12565

d) Neexistencia osobitného rozboru ani prognózy týkajúcich sa skutočného rizika rozporov v tomto konkrétnom prípade ..... I - 12566

D — Návrh ..... I - 12566

IX — O ďalších prejudiciálnych otázkach ..... I - 12567

A — O štvrtej prejudiciálnej otázke ..... I - 12567

1. Hlavné tvrdenia účastníkov konania ..... I - 12568

2. O prípustnosti ..... I - 12570

3. Právne posúdenie ..... I - 12570

a) O spôsobilosti portrétnych fotografií požívať ochranu ..... I - 12571

b) O pojme rozmnožovanie ..... I - 12572

c) Návrh ..... I - 12574

B — O tretej prejudiciálnej otázke ..... I - 12574

1. Hlavné tvrdenia účastníkov konania ..... I - 12575

2. Právne posúdenie ..... I - 12577

a) O legislatívnom postupe uplatnenom pri článku 5 ods. 3 smernice 2001/29 ..... I - 12577

b) O prvej časti tretej prejudiciálnej otázky ..... I - 12578

c) O druhej časti tretej prejudiciálnej otázky ..... I - 12580

d) O tretej časti tretej prejudiciálnej otázky ..... I - 12581

C — O druhej prejudiciálnej otázke ..... I - 12581

1. Tvrdenia účastníkov konania ..... I - 12582

2. Právne posúdenie ..... I - 12583

a) O prvej časti druhej prejudiciálnej otázky ..... I - 12584

b) O druhej časti druhej prejudiciálnej otázky ..... I - 12586

i) O nemožnosti uviesť meno autora ..... I - 12586

ii) O právnych následkoch neexistencie nemožnosti ..... I - 12587

iii) Návrh ..... I - 12589

c) Dodatočné pripomienky ..... I - 12589

i) Citácia napríklad na účely kritiky alebo zhrnutia ..... I - 12589

ii) Citácia celého diela ..... I - 12590

iii) Ostatné podmienky ..... I - 12591

X — Návrh ..... I - 12591

I — Úvod

1. Týmto návrhom na začatie prejudiciálneho konania na základe článku 267 ZFEÚ Handelsgericht Wien (Obchodný súd vo Viedni, Rakúsko) kladie predovšetkým otázku výkladu týkajúcu sa právomoci z dôvodu súvislosti uvedenej v článku 6 bode 1 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach [2]. Súdnemu dvoru sa tak ponúka príležitosť rozvinúť svoju judikatúru v tejto oblasti [3].

2. Ďalšie prejudiciálne otázky sa týkajú najmä smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti [4]. Ide predovšetkým o otázku, či fantómový obraz, ktorý bol vytvorený na základe fotografie, môže byť zverejňovaný v novinách, časopisoch a na internete bez súhlasu autora tejto fotografie. Ďalšie otázky sa týkajú možností výnimiek na základe článku 5 ods. 3 písm. d) a e) uvedenej smernice, ktoré umožňujú členským štátom stanoviť výnimku alebo obmedzenie práva rozmnožovania, pokiaľ ide o citácie alebo na účely verejnej bezpečnosti.

3. V skutkovej rovine je konanie vo veci samej spojené s únosom rakúskej štátnej príslušníčky Natasche K., s pátraním vykonaným policajnými orgánmi na jej nájdenie, ako aj s pokrytím aféry v médiách po tom, ako unikla svojmu únoscovi.

II — Uplatniteľná právna úprava [5]

A — *Nariadenie č. 44/2001*

4. V súlade so svojím článkom 68 ods. 1 nariadenie č. 44/2001 nahrádza medzi členskými štátmi s výnimkou Dánskeho kráľovstva Bruselský dohovor z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych

2 — Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/003, s. 74, ďalej tiež len „nariadenie“.

3 — Pozri najmä rozsudky z 27. septembra 1988, Kalfelis, 189/87, Zb. s. 5565 a z 13. júla 2006, Roche Nederland a i., C-539/03, Zb. s. I-6535 (ktoré sa však týkajú ešte predtým uplatniteľného ustanovenia, článku 6 Bruselského dohovoru), ako aj z 11. októbra 2007, Freeport, C-98/06, Zb. s. I-8319.

4 — Ú. v. ES L 167, s. 10; Mim. vyd. 1 /001, s. 230, ďalej tiež len „smernica“.

5 — Podľa vzoru pomenovaní používaných v ZEÚ a ZFEÚ budem používať pojem „právo Únie“ ako pojem pokrývajúci právo Spoločenstva a právo Únie. Keď budem ďalej odkazovať na určené ustanovenia primárneho práva, uvediem ustanovenia uplatniteľné *ratione temporis*.

a obchodných veciach (ďalej len „Bruselský dohovor“).

5. Odôvodnenia č. 11, 12 a 15 nariadenia znejú:

„(11) Normy súdnej právomoci musia byť vysoko predvídateľné a vychádzať zo zásady, že právomoc sa všeobecne zakladá podľa bydliska žalovaného a právomoc založená na tomto kritériu musí byť vždy k dispozícii, okrem určitých presne vymedzených situácií, keď predmet konania alebo zmluvná voľnosť účastníkov odôvodňuje iné kritérium väzby. …

(12) Okrem bydliska žalovaného musia byť k dispozícii aj alternatívne kritériá právomoci založené na úzkej väzbe medzi súdom a žalobou alebo na účely uľahčenia efektívneho výkonu súdnictva.

…

(15) V záujme harmonického výkonu súdnictva je potrebné minimalizovať možnosť súbežných konaní a zaručiť, že sa v dvoch členských štátoch nevydajú nezlučiteľné rozsudky. …“

6. Pravidlá v oblasti právomoci sú uvedené v kapitole II nariadenia, ktorá obsahuje články 2 až 31.

7. Článok 2 ods. 1 nariadenia stanovuje:

„Ak nie je v tomto nariadení uvedené inak, osoby s bydliskom na území členského štátu sa bez ohľadu na ich štátne občianstvo žalujú na súdoch tohto členského štátu.“

8. Článok 3 ods. 1 uvedeného nariadenia stanovuje:

„Osoby s bydliskom na území členského štátu možno žalovať na súdoch iného členského štátu len na základe princípov upravených v oddieloch 2 až 7 tejto kapitoly.“

9. Článok 6 bod 1 nariadenia, ktorý je obsiahnutý v oddiele 2 („Osobitná právomoc“) uvedenej kapitoly, uvádza:

„Osobu s bydliskom na území členského štátu možno tiež žalovať:

1. ak ide o jedného z viacerých žalovaných na súde podľa bydliska ktoréhokoľvek zo žalovaných za predpokladu, že nároky sú navzájom tak súvisiace, že je vhodnejšie o nich konať a rozhodnúť spoločne,

a tak predísť možnosti nezlučiteľných rozsudkov vydaných v samostatných konaniach“.

10. Článok 28 nariadenia, obsiahnutý v oddiele 9 („Prekážka začatej veci – súvisiace veci“), uvádza:

„1. Ak sa koná o súvisiacich veciach na súdoch rôznych členských štátov, každý súd, ktorý nezačal konať ako prvý, môže prerušiť konanie, ak sú veci ešte v štádiu konania na prvom stupni.

2. Ak ide o konania na prvom stupni, súd, ktorý nezačal konať ako prvý, môže tiež na žiadosť jedného z účastníkov odmietnuť vykonávať svoju právomoc, ak súd, ktorý začal konať ako prvý, má právomoc rozhodovať v obidvoch veciach a ak právny poriadok jeho štátu pripúšťa zlúčenie oboch vecí.

3. Na účely tohto článku sa veci považujú za súvisiace, ak sú navzájom tak úzko spojené, že je vhodné prerokovať a rozhodnúť ich spoločne, a tak sa vyhnúť riziku nezlučiteľných rozsudkov vydaných v samostatných konaniach.“

11. Článok 34 bod 3 nariadenia, ktorý je súčasťou kapitoly III („Uznávanie a výkon“), uvádza:

„Rozsudok sa neuzná:

…

3. ak je nezlučiteľný s rozsudkom vydaným v spore medzi rovnakými účastníkmi v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie“.

B — *Smernica 93/98/EHS a smernica 2006/116*

12. Odôvodnenie č. 17 smernice Rady č. 93/98/EHS z 29. októbra 1993 o zosúladení lehoty ochrany autorského práva a niektorých príbuzných práv [6] znie takto:

„… ochrana fotografií v členských štátoch je predmetom rôznych úprav;... na dosiahnutie dostatočnej harmonizácie trvania ochrany fotografických diel, najmä tých, ktoré sú s ohľadom na ich umeleckú alebo profesionálnu

6 — Ú. v. ES L 290, s. 9; Mim. vyd. 17/001, s. 141.

úroveň dôležité pre vnútorný trh, treba ustanoviť stupeň originality (pôvodnosti) požadovaný touto smernicou; … fotografické dielo v zmysle Bernského dohovoru sa považuje za pôvodné, ak je vlastným duševným výtvorom autora, v ktorom dochádza k výrazu jeho osobnosti a žiadne iné kritériá, ako je hodnota alebo účel sa do úvahy neberú; … ochrana iných fotografií by mala byť ponechaná vnútroštátnym právnym predpisom."

13. Článok 6 smernice 93/98 uvádza:

„Fotografie, ktoré sú pôvodné v tom zmysle, že sú výsledkom autorovej vlastnej tvorivej duševnej činnosti, sú chránené podľa článku 1. Žiadne iné kritériá sa na rozhodovanie o ich ochrane nevzťahujú. Členské štáty môžu upraviť ochranu iných fotografií."

14. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/116/ES z 12. decembra 2006 o lehote ochrany autorského práva a niektorých súvisiacich práv[7] kodifikovala ustanovenia smernice 93/98.

15. Jej odôvodnenie č. 16 znie takto:

„Ochrana fotografií v členských štátoch je predmetom rôznych úprav. Fotografické dielo v zmysle Bernského dohovoru sa považuje za pôvodné, ak je výsledkom vlastnej tvorivej duševnej činnosti autora, v ktorom dochádza k výrazu jeho osobnosti a žiadne iné kritériá, ako je hodnota alebo účel, sa do úvahy neberú. Ochrana iných fotografií by mala byť ponechaná vnútroštátnym právnym predpisom."

16. Článok 6 uvedenej smernice znie:

„Fotografie, ktoré sú pôvodné v tom zmysle, že sú výsledkom autorovej vlastnej tvorivej duševnej činnosti, sú chránené podľa článku 1. Žiadne iné kritériá sa na rozhodovanie o ich ochrane nevzťahujú. Členské štáty môžu upraviť ochranu iných fotografií."

7 — Ú. v. EÚ L 372, s. 12; Mim. vyd. 17/001, s. 230.

C — *Smernica 2001/29*

17. Odôvodnenia č. 9, 21, 32 a 44 smernice 2001/29 znejú takto:

„(9) Akákoľvek harmonizácia autorských práv a s nimi súvisiacich práv musí byť založená na vysokej úrovni ochrany, pretože tieto práva sú podstatou pre duševnú tvorbu. Ich ochrana pomáha zaistiť udržiavanie a rozvoj tvorivosti v záujme autorov, interpretov, producentov, spotrebiteľov, kultúry, priemyslu a verejnosti ako celku. Duševné vlastníctvo sa preto považuje za integrálnu súčasť vlastníctva.

…

(21) Táto smernica definuje rozsah činností, na ktoré sa vzťahuje právo reprodukcie vo vzťahu k rôznym užívateľom. To sa musí uskutočniť v súlade s acquis communautaire. Na zabezpečenie právnej istoty v rámci vnútorného trhu je potrebná široká definícia týchto činností.

…

(32) Táto smernica poskytuje kompletné vymenovanie výnimiek a obmedzení práva rozmnožovania a práva verejného prenosu. Niektoré výnimky alebo obmedzenia platia iba pre právo rozmnožovania, ak je to potrebné. V tomto zozname sa primeraným spôsobom zohľadňujú rôzne právne tradície členských štátov, pričom sa súčasne zameriavajú na zabezpečenie [riadneho – *neoficiálny preklad*] fungovania vnútorného trhu. Členské štáty musia dospieť ku koherentnej aplikácii týchto výnimiek a obmedzení, čo bude možné zhodnotiť pri revíziách uplatňovania legislatívy v budúcnosti [pri preskúmaní vykonávacích právnych predpisov v budúcnosti – *neoficiálny preklad*].

…

(44) Ak sa uplatňujú výnimky a obmedzenia uvedené v tejto smernici, musia sa vykonávať v súlade s medzinárodnými záväzkami. Tieto výnimky a obmedzenia sa nemôžu uplatňovať spôsobom, ktorý poškodzuje oprávnené záujmy nositeľa práv, alebo ktorý je v rozpore s normálnym využívaním jeho diela alebo iného predmetu ochrany. Poskytovanie takýchto výnimiek alebo obmedzení členským štátom musí predovšetkým primerane odrážať možný zvýšený ekonomický dopad týchto výnimiek alebo obmedzení v kontexte nového elektronického prostredia. Preto rozsah niektorých výnimiek alebo obmedzení bude možno potrebné viac obmedziť, ak dôjde k niektorým novým spôsobom použitia diel chránených autorským právom a iných predmetov ochrany.“

18. Článok 1 ods. 1 smernice stanovuje:

„Táto smernica sa týka právnej ochrany autorských práv a s nimi súvisiacich práv v rámci vnútorného trhu s osobitným dôrazom na informačnú spoločnosť.“

19. Článok 2 písm. a) smernice, vzťahujúci sa na právo rozmnožovania, uvádza:

„Členské štáty ustanovia výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať priame alebo nepriame, dočasné alebo trvalé rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou, v celku alebo v časti:

a) pre autorov k ich dielam“.

20. Článok 3 ods. 1 smernice upravuje právo verejného prenosu diel a právo sprístupňovania iných predmetov ochrany verejnosti. Uvádza:

„Členské štáty poskytnú autorom výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať akýkoľvek verejný prenos ich diel, či po drôte alebo bezdrôtovými prostriedkami vrátane sprístupňovania ich diel verejnosti takým spôsobom, aby verejnosť k nim mala prístup z miesta a v čase, ktoré si sama zvolí.“

21. Článok 5 smernice („Výnimky a obmedzenia“) obsahuje tieto ustanovenia:

„…

3. Členské štáty môžu zabezpečiť výnimky alebo obmedzenia práv poskytnutých podľa článkov 2 a 3 v nasledujúcich prípadoch:

…

d) citácie na účely kritiky alebo zhrnutia za podmienky, že sa vzťahujú na dielo alebo iný predmet ochrany, ktoré už boli v súlade so zákonom sprístupnené verejnosti, že je označený zdroj vrátane mena autora, pokiaľ sa neukáže, že to nie je možné a že ich použitie je v súlade so prípustnou praxou a v takom rozsahu, aký sa vyžaduje na tento osobitný účel[;]

e) použitie na účely verejnej bezpečnosti alebo na zaistenie správneho vykonania, alebo informovania o administratívnom, parlamentnom alebo súdnom konaní;

…

5. Výnimky a obmedzenia ustanovené v odsekoch 1, 2, 3 a 4 sa budú uplatňovať iba v niektorých osobitných prípadoch, pri ktorých nedochádza ku konfliktu s bežným využívaním diela alebo predmetu ochrany a ktoré neodôvodnene nepoškodzujú oprávnené záujmy nositeľa práv."

III — Skutkové okolnosti

22. Žalobkyňa vo veci samej pracuje ako samostatne podnikajúca fotografka. Fotografuje okrem iného deti v materských škôlkach a školských družinách. V rámci svojej pracovnej činnosti vytvorila portrétne fotografie rakúskej štátnej príslušníčky Natasche K. (ďalej len „predmetné fotografie") predtým, ako bola v roku 1998 unesená. Žalobkyňa vo veci samej navrhla pozadie, určila pózu aj výraz tváre, vyrobila a vyvolala fotografie.

23. Žalobkyňa vo veci samej označuje už viac ako 17 rokov fotografie, ktoré vytvára, svojím menom a obchodným menom. Označovanie bolo v priebehu rokov vykonávané rôzne, samolepkami alebo reliéfnymi pečiatkami na obaloch a paspartách. Tieto označenia vždy uvádzali meno a obchodnú adresu žalobkyne vo veci samej.

24. Žalobkyňa vo veci samej predávala vyvolané fotografie, ktoré vytvorila bez toho, aby k týmto fotografiám postúpila práva tretím osobám, a bez toho, aby súhlasila s ich zverejnením. Cena, ktorú požadovala za fotografie, teda zodpovedala výlučne cene vyvolaných fotografií.

25. Po tom, ako bola v roku 1998 v tom čase desaťročná Natascha K. unesená, príslušné bezpečnostné orgány vyhlásili pátranie po nezvestnej osobe, v rámci ktorého boli použité predmetné fotografie.

26. Piati žalovaní sú vydavateľmi tlače. Iba žalovaný vo veci samej v prvom rade má sídlo vo Viedni (Rakúsko). Žalovaní vo veci samej v druhom až piatom rade majú sídlo v Nemecku.

27. Žalovaní vo veci samej v prvom a treťom rade vydávajú denníky, ktoré sú distribuované (aj) v Rakúsku (*Der Standard* a *Süddeutsche Zeitung*), žalovaný vo veci samej v štvrtom rade vydáva týždenník, ktorý vychádza tiež v Rakúsku (*Der Spiegel*). Žalovaný vo veci samej v piatom rade vydáva denník, ktorý je vydávaný výlučne v Nemecku (*Express*). Žalovaný vo veci samej v druhom rade vydáva denník (*Bild*), ktorého celoštátne vydanie v Rakúsku nie je distribuované. Mníchovské vydanie tohto denníka zasa vychádza aj v Rakúsku. Žalovaný vo veci samej v druhom rade vydáva okrem toho ďalší denník (*Die Welt*),

ktorý je tiež distribuovaný v Rakúsku a okrem toho prevádzkuje spravodajské stránky na internete.

28. V roku 2006 sa Nataschi K. podarilo utiecť svojmu únoscovi. Konanie vo veci samej sa viaže na spravodajské pokrytie tejto veci zo strany žalovaných vo veci samej medzi týmto dňom a prvým verejným vystúpením Natasche K. v televízii 5. septembra 2006. Počas tohto obdobia totiž nikto nemal aktuálne fotografie Natasche K. V rámci svojich reportáží žalovaní vo veci samej zverejňovali predmetné fotografie v uvedených novinách a časopisoch, ako aj na uvedených internetových stránkach, avšak bez toho, aby uviedli osobu, ktorá ich vyhotovila, alebo uviedli nesprávne označenie, čiže to nebolo meno žalobkyne vo veci samej, ale iné meno, ktoré bolo uvedené ako meno autora. Mediálne pokrytie v denníkoch, v týždenníku a na internetových stránkach sa líšilo, pokiaľ ide o vybrané fotografie a sprievodný text. Žalovaní vo veci samej uvádzajú, že získali predmetné fotografie od tlačovej agentúry bez toho, aby bolo zmienené meno žalobkyne vo veci samej, alebo s uvedením iného mena ako mena žalobkyne vo veci samej ako autora.

29. Okrem toho viacero článkov obsahovalo fantómový obraz ukazujúci predpokladanú aktuálnu podobu Natasche K. (ďalej len „predmetný fantómový obraz“). Ten bol vyhotovený grafikom s pomocou programu na základe predmetných fotografií.

IV — Konanie pred vnútroštátnymi súdmi

30. Žalobkyňa vo veci samej podala na žalovaných vo veci samej žalobu na Handelsgericht Wien v Rakúsku. Svojou žalobou sa v zásade domáhala [8] uloženia povinnosti zdržať sa rozmnožovania fotografií a predmetného fantómového obrazu bez jej súhlasu a bez uvedenia jej mena ako autorky, ako aj zaplatenia odmeny a náhrady škody.

31. Zároveň sa žalobkyňa vo veci samej domáhala nariadenia predbežného opatrenia, o ktorom už na poslednom stupni rozhodol rakúsky najvyšší súd.

8 — Žaloby podané v konaní vo veci samej sa týkajú tiež šírenia fotografií. Keďže tento aspekt na účely tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania nie je relevantný, šírenie ďalej nebude osobitne preskúmavané. Je však potrebné zdôrazniť, že možnosť upraviť výnimky a obmedzenia na základe článku 5 ods. 3 písm. d) a e) smernice 2001/29 je obmedzená na články 2 a 3 uvedenej smernice, a teda sa nevzťahuje na právo šírenia na základe jej článku 4.

V — Prejudiciálne otázky

32. Svojím návrhom na začatie prejudiciálneho konania z 8. marca 2010 predkladá vnútroštátny súd Súdnemu dvoru tieto otázky:

„1. Má sa článok 6 ods. 1 nariadenia č. 44/2001 vykladať v tom zmysle, že uplatneniu tohto ustanovenia, a teda ani spoločnému konaniu, nebráni skutočnosť, že žaloby podané proti viacerým žalovaným z dôvodu obsahovo totožného porušenia autorského práva spočívajú na vnútroštátne rozdielnych, avšak obsahovo prevažne totožných právnych základoch – ako to platí pre všetky európske štáty, pokiaľ ide o nárok na zdržanie sa určitého konania, ktorý nesúvisí so zavinením, nárok na primeranú odplatu v prípade porušenia autorského práva a nárok na náhradu škody v prípade protiprávneho využívania?

2. a) Má sa článok 5 ods. 3 písm. d) s ohľadom na článok 5 ods. 5 smernice č. 2001/29 vykladať v tom zmysle, že uplatneniu tohto ustanovenia nebráni skutočnosť, že tlačová správa, v ktorej sa cituje dielo alebo iný predmet ochrany, nie je literárne dielo chránené autorským právom?

b) Má sa článok 5 ods. 3 písm. d) s ohľadom na článok 5 ods. 5 smernice č. 2001/29 vykladať v tom zmysle, že uplatneniu tohto ustanovenia nebráni skutočnosť, že k citovanému dielu alebo inému predmetu ochrany nie je pripojené meno autora alebo výkonného umelca?

3. a) Je potrebné článok 5 ods. 3 písm. e) s ohľadom na článok 5 ods. 5 smernice č. 2001/29 vykladať v tom zmysle, že podmienkou jeho uplatnenia v záujme trestného súdnictva vykonávaného v rámci verejnej bezpečnosti je konkrétna, aktuálna a výslovná žiadosť bezpečnostných orgánov o zverejnenie fotografie, t. j. zverejnenie fotografie na účely pátrania musí byť úradne nariadené, inak by došlo k porušeniu práva?

b) V prípade zápornej odpovede na otázku 3a): Smú sa médiá odvolávať na článok 5 ods. 3 písm. e) smernice č. 2001/29 aj vtedy, ak aj bez príslušnej žiadosti o pátranie zo strany kompetentného orgánu rozhodnú samy o tom, či sa zverejnenie fotografií uskutočňuje v ‚záujme verejnej bezpečnosti'?

c) V prípade kladnej odpovede na otázku 3b): Stačí v tomto prípade, ak médiá neskôr tvrdia, že zverejnenie fotografie slúžilo na pátracie účely alebo je v každom prípade potrebná výzva na spoluprácu čitateľov pri pátraní v záujme objasnenia trestného činu, ktorá musí byť priamo spojená so zverejnením fotografie?

4. Má sa článok 1 ods. 1 v spojení s článkom 5 ods. 5 smernice 2001/29/ES a článkom 12 Bernského dohovoru o ochrane literárnych a umeleckých diel, najmä s ohľadom na článok 1 prvého dodatkového protokolu k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd z 20. marca 1952 a článok 17 Charty základných práv Európskej únie, vykladať tak, že fotografické diela a/alebo fotografie, najmä portréty, sú pred svojím spracovaním chránené len ‚minimálne', resp. vôbec, keďže majú vzhľadom na ‚reálnosť záberu' príliš malý potenciál úpravy?"

VI — Konanie pred Súdnym dvorom

33. Návrh na začatie prejudiciálneho konania bol doručený do kancelárie Súdneho dvora 22. marca 2010.

34. Písomné pripomienky predložila žalobkyňa a žalovaní vo veci samej, španielska, talianska a rakúska vláda, ako aj Európska komisia.

35. Keďže nikto z účastníkov konania nenavrhol otvorenie ústnej časti konania, návrhy v tejto veci sa mohli vypracovať v nadväznosti na všeobecnú poradu Súdneho dvora zo 14. decembra 2010.

VII — O prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania a rozličných otázok

36. Žalovaní vo veci samej pochybujú o prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania v celom rozsahu. Vnútroštátny súd podľa ich názoru dostatočne nevymedzil skutkové okolnosti ani dostatočne neodôvodnil pochybnosti, ktoré prechováva, pokiaľ ide o správny výklad práva Únie. Podľa žalovaných

vo veci samej ďalej nepreukázal dostatočnú väzbu medzi ustanoveniami vnútroštátneho práva uplatniteľnými na spor a ustanoveniami práva Únie, osobitne necitoval príslušné predpisy vnútroštátneho práva.

37. Tieto výhrady sú neúčinné.

38. Ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, táto vec je osobitá v tom, že jej predchádzalo konanie o nariadení predbežného opatrenia. V rámci uvedeného konania Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd) zaujal stanoviská, ktorých zlučiteľnosť s požiadavkami práva Únie je teraz medzi účastníkmi konania vo veci samej sporná. Na účely návrhu na začatie prejudiciálneho konania na základe článku 267 ZFEÚ postačuje, aby vnútroštátny súd opísal stanovisko Oberster Gerichtshof a uviedol, že z dôvodu rozdielov medzi názormi účastníkov konania vo veci samej má pochybnosti o zlučiteľnosti tohto stanoviska s požiadavkami práva Únie. Okrem toho vo svojom vysvetlení stanoviska Oberster Gerichtshof vnútroštátny súd opisuje uplatniteľné pravidlá vnútroštátneho práva s dostatočnou presnosťou na účely tohto konania.

VIII — O prvej prejudiciálnej otázke

39. Prvá prejudiciálna otázka sa týka právomoci určenej podľa právomoci súdu konajúceho o súvisiacom nároku (for de la connexité) podľa článku 6 bodu 1 nariadenia č. 44/2001. Vnútroštátny súd kladie otázku, či má v súlade s týmto ustanovením tiež právomoc rozhodovať o žalobách podaných proti žalovaným vo veci samej v druhom a piatom rade, keďže sa týkajú článkov, ktoré vyšli v novinách, ktoré vychádzajú iba v Nemecku (teda denník *Express*, ako aj celoštátne vydanie denníka *Bild*) [9].

40. Skutkové a právne okolnosti tejto veci sú charakterizované okrem iného skutočnosťou, že vnútroštátny súd má na základe článku 2 nariadenia č. 44/2001 právomoc rozhodovať o žalobe smerujúcej proti žalovanému vo veci samej v prvom rade, ktorého sídlo sa nachádza vo Viedni a ktorý vydáva rakúsky denník *Der Standard*. Podľa informácií vnútroštátneho súdu sa na túto žalobu, ktorá je založená na porušení autorských práv žalobkyne vo veci samej, uplatňuje rakúske právo. Žaloby podané proti žalovaným vo veci samej v druhom a piatom rade, týkajúce sa článkov v denníku *Express* a v celoštátnom vydaní denníka *Bild*, sú založené na porovnateľných porušeniach autorských práv žalobkyne vo veci samej. Ak by mal mať vnútroštátny súd právomoc prejednávať tieto žaloby, podľa týchto informácií by sa uplatňovalo nemecké právo, pokiaľ ide

9 — Pozri bod 27 týchto návrhov. Vnútroštátny súd nám nekladie túto otázku v súvislosti s ostatnými novinami, časopisom a internetovými stránkami.

o zverejnenie v denníkoch, ktoré nevychádzajú v Rakúsku. Vnútroštátny súd okrem toho spresňuje, že treba síce pripustiť, že pravidlá nemeckého práva a rakúskeho práva sú odlišné, ale stanovujú podmienky, ktoré sú v zásade porovnateľné.

vymedzujú v zásade rovnaké právne základy. Okrem toho v prospech tohto výkladu hovorí aj snaha o hospodárnosť konania. V dobe internetu je navyše potrebné umožniť autorovi účinne stíhať porušenia jeho práva, ku ktorým došlo v rôznych členských štátoch.

A — *Hlavné tvrdenia účastníkov konania*

41. Podľa žalobkyne vo veci samej v tomto prípade platí pravidlo právomoci z dôvodu súvislosti. Existuje záujem na tom, aby sa o všetkých žalobách konalo a rozhodovalo súčasne s cieľom vyhnúť sa rozhodnutiam, ktoré by mohli byť vzájomne nezlučiteľné v prípade, ak by sa o sporoch rozhodovalo samostatne, hoci skutkové okolnosti sú rovnaké a uplatniteľná právna úprava prakticky rovnaká. Až na malé rozdiely sú žaloby podané proti všetkým žalovaným vo veci samej rovnaké. Skutkové okolnosti sú porovnateľné vzhľadom na to, že vo všetkých prípadoch boli predmetné fotografie využívané bez súhlasu žalobkyne vo veci samej. Skutočnosť, že na rôzne žaloby sa uplatňujú rôzne vnútroštátne právne úpravy, nepredstavuje prekážku uplatnenia článku 6 bodu 1 nariadenia č. 44/2001, pokiaľ vo vzťahu k týmto žalobám

42. *Žalovaní vo veci samej* zastávajú názor, že otázka je neprípustná, pretože iba súdy, voči ktorých rozhodnutiam už nemožno podať opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, sú oprávnené podať Súdnemu dvoru návrh na rozhodnutie o prejudiciálnej otázke týkajúcej sa výkladu nariadenia č. 44/2001. Okrem toho tvrdia, že článok 6 bod 1 nariadenia sa v tomto prípade neuplatní, keďže v tomto prípade chýba úzka súvislosť vyžadovaná podľa tohto ustanovenia. Po prvé, zverejnenie predmetných fotografií v rozličných denníkoch je v každej veci potrebné posúdiť samostatne. Po druhé, právna situácia môže byť v každom členskom štáte odlišná, čo znemožňuje prijatie navzájom nezlučiteľných rozhodnutí. V rozsudku Roche Nederland a i. [10] Súdny dvor v porovnateľnej situácii rozhodol, že neexistuje dostatočne úzke spojenie. V uvedenej veci patrili rôzni odporcovia do tej istej skupiny podnikov a konali podobne v súlade so spoločnou obchodnou politikou. *A fortiori* v tejto veci úzke spojenie neexistuje.

10 — Už citovaný v poznámke pod čiarou 3.

43. *Rakúska vláda* a *Komisia* vysvetľujú, že samotná skutočnosť, že vnútroštátne právo uplatniteľné na žalobu smerujúcu proti žalovanému vo veci samej v prvom rade, ktorého sídlo sa nachádza v Rakúsku, a vnútroštátne právo uplatniteľné na ostatné žaloby nie sú rovnaké, nestačí na vylúčenie uplatnenia článku 6 bodu 1 nariadenia č. 44/2001.

44. Komisia predovšetkým poznamenáva, že pojem „nezlučiteľné rozsudky" v článku 6 bode 1 nariadenia nemožno vykladať podobne ako jeho ekvivalent v článku 34 bode 3 nariadenia. Článok 6 bod 1 nariadenia naopak úzko súvisí s článkom 28 ods. 3 nariadenia, pretože tieto dve ustanovenia smerujú k prevencii nezlučiteľných rozsudkov. Cieľ, ktorý sledujú, však nie je celkom rovnaký.

45. Rakúska vláda okrem toho vysvetľuje, že je pravda, že článok 6 bod 1 nariadenia nesmeruje k vylúčeniu rizika vzájomne rozporných rozhodnutí, ktoré môžu byť výsledkom odlišnosti v obsahu uplatniteľných vnútroštátnych práv, a toho, že tieto rozdiely medzi vnútroštátnymi právami môžu vyústiť do rôznych rozhodnutí. Cieľom uvedeného článku však je vyhnutie sa rozporom medzi dvoma rozhodnutiami, ktoré by boli dôsledkom rozdielov v posúdení skutkových okolností. Z tohto dôvodu žaloby, na ktoré sa uplatňujú rôzne vnútroštátne právne úpravy, spadajú tiež pod článok 6 bod 1 nariadenia, pokiaľ sú podmienky vyžadované oboma vnútroštátnymi právnymi úpravami v podstate porovnateľné.

46. Komisia tiež zastáva názor, že uplatnenie článku 6 bodu 1 nariadenia nie je podmienené tým, že rozličné žaloby spočívajú na tom istom právnom základe. V opačnom prípade by bolo toto ustanovenie zbavené dôležitej časti svojho užitočného účinku. Otázka, či existuje riziko nezlučiteľných rozsudkov, nemá vplyv na uplatnenie uvedeného ustanovenia. Naopak, je potrebné posúdiť všetky okolnosti konkrétneho prípadu, predovšetkým so zohľadnením cieľov posilnenia právnej ochrany a zabránenia súbežným konaniam, ako aj záujmov žalobcu a žalovaných. Okrem toho je potrebné zaistiť nositeľom práv duševného vlastníctva primerané možnosti na dosiahnutie dodržiavania týchto práv. V tomto prípade záujem žalujúcej strany na účinnej súdnej ochrane proti porušeniam jej autorských práv prevažuje, pokiaľ ide o žalovaného vo veci samej v druhom rade, a v dôsledku toho sa uplatní článok 6 bod 1 nariadenia. Čo sa týka žalovaného vo veci samej v piatom rade, ktorý distribuuje svoj denník výlučne v Nemecku, taká žaloba naopak nebola dostatočne predvídateľná, a teda článok 6 bod 1 nariadenia by sa uplatniť nemal.

B — *O prípustnosti*

47. V rozsahu, v akom sa žalovaní vo veci samej dovolávajú neprípustnosti prvej otázky z dôvodu, že iba súdy, proti ktorých rozhodnutiam nemožno podľa vnútroštátneho práva podať opravný prostriedok, sú oprávnené podať Súdnemu dvoru návrh na začatie konania o prejudiciálnej otázke týkajúcej sa výkladu nariadenia č. 44/2001, toto tvrdenie je potrebné odmietnuť.

48. Toto obmedzenie stanovené v článku 68 ods. 1 ES sa už totiž neobjavuje v Zmluve o fungovaní Európskej únie, ktorá nadobudla účinnosť 1. decembra 2009 a odvtedy sa uplatňuje *ratione temporis* na návrh na začatie prejudiciálneho konania doručený kancelárii Súdneho dvora 22. marca 2010.

C — *Právne posúdenie*

49. Svojou prvou prejudiciálnou otázkou si vnútroštátny súd želá zistiť, či pravidlo právomoci určenej podľa právomoci súdu konajúceho o súvisiacom nároku (for de la connexité) stanovené v článku 6 bode 1 nariadenia č. 44/2001 môže platiť vo vzťahu k žalovanému vo veci samej v druhom a piatom rade, pokiaľ ide o zverejnenie fotografií a predmetného fantómového obrazu v denníkoch distribuovaných výlučne v Nemecku, teda v celoštátnom vydaní časopisu *Bild* a v denníku *Express*.

50. V súlade s článkom 6 bodom 1 nariadenia žalobca, ktorý žaluje osobu na súde podľa bydliska tejto osoby (ďalej len „hlavná žaloba“ [11]), môže na uvedenom súde žalovať aj inú osobu. Podmienkou na to však je, aby hlavná žaloba a ďalšia žaloba boli úzko spojené do takej miery, že existuje záujem na tom, aby sa o nich konalo a rozhodovalo súčasne, s cieľom vyhnúť sa rozhodnutiam, ktoré by mohli byť vzájomne nezlučiteľné v prípade, ak by sa o sporoch rozhodovalo samostatne.

51. V tomto prípade je hlavnou žalobou žaloba podaná proti žalovanému vo veci samej v prvom rade, ktorého sídlo sa nachádza vo Viedni.

52. Vnútroštátny súd prechováva pochybnosti pokiaľ ide o druhú podmienku vyjadrenú v článku 6 bode 1 nariadenia, konkrétne pokiaľ ide o existenciu úzkej väzby medzi hlavnou žalobou na jednej strane a žalobami podanými voči žalovanému vo veci samej v druhom a piatom rade na strane druhej. Táto druhá podmienka má pôvod v judikatúre Súdneho dvora vzťahujúcej sa na ustanovenie Bruselského dohovoru, ktoré predchádzalo článku 6 bodu 1 nariadenia. Text článku 6

11 — O tomto pojme pozri ALTHAMMER, C.: Die Anforderungen an die „Ankerklage“ am forum connexitatis. In: *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts*. 2006, s. 558.

bodu 1 Bruselského dohovoru podmienku v tomto zmysle nepredpisoval. Súdny dvor sa však domnieval, že je nevyhnutné túto dodatočnú podmienku overovať, aby sa zaistil užitočný účinok článku 2 Bruselského dohovoru, ktorý zakotvoval zásadu právomoci súdov štátu bydliska žalovaného. [12] V rámci nariadenia č. 44/2001 normotvorca Únie integroval túto podmienku rozvinutú Súdnym dvorom do textu ustanovenia. Existuje teda kontinuita článku 6 bodu 1 nariadenia a článku 6 bodu 1 Bruselského dohovoru.

53. Vnútroštátny súd sa pýta, či taká úzka súvislosť, ako je súvislosť, ktorú vyžaduje článok 6 bod 1 nariadenia, môže existovať v prípade, keď:

— v rámci troch žalôb sú namietané porušenia autorského práva v podstate porovnateľné, čo platí aj pre uplatňované nároky,

— na hlavnú žalobu sa uplatňuje rakúske právo a na žaloby podané proti žalovanému v druhom a piatom rade, týkajúce sa denníkov distribuovaných v Nemecku, nemecké právo,

— podmienky, ktorým rakúske a nemecké právo podrobujú uplatňované nároky, sú v zásade rovnaké.

54. K odpovedi na túto otázku sa priblížim v niekoľkých etapách. Predovšetkým preskúmam miesto právomoci určenej podľa právomoci súdu konajúceho o súvisiacom nároku (for de la connexité) v rámci systému právomocí zavedeného nariadením č. 44/2001 (časť 1). Potom budem analyzovať súvislosť, ktorú má článok 6 bod 1 nariadenia, ktorý má za cieľ najmä vyhnúť sa nezlučiteľným rozsudkom, s ostatnými ustanoveniami sledujúcimi podobné ciele (časť 2). Potom vysvetlím výklad Súdneho dvora týkajúci sa podmienky úzkej spojitosti (časť 3). Keďže sa domnievam, že námietky, ktoré vyvolala judikatúra Súdneho dvora, sú sčasti dôvodné (časť 4), navrhnem mu spresnenie jeho stanoviska (časť 5).

1. O všeobecnej štruktúre nariadenia

55. Podľa článku 2 nariadenia sú to v zásade súdy členského štátu, na ktorého území má žalovaný bydlisko, ktoré majú právomoc na prejednanie žaloby. Uvedené nariadenie však upravuje vyčerpávajúci súbor osobitných pravidiel právomoci, ktoré predstavujú odchýlku

12 — Rozsudky Kalfelis, už citovaný v poznámke pod čiarou 3, body 6 až 12, a z 27. októbra 1998, Réunion européenne a i., C-51/97, Zb. s. I-6511, body 47 a nasl.

od uvedeného pravidla. Podľa ustálenej judikatúry sa tieto pravidlá osobitnej právomoci, ktorých je článok 6 bod 1 nariadenia súčasťou, vykladajú zužujúco. [13]

56. Pri výklade článku 6 bodu 1 nariadenia je tiež potrebné zohľadniť jeho odôvodnenie č. 11. Podľa tohto odôvodnenia musia byť pravidlá súdnej právomoci vysoko predvídateľné. Musia vychádzať zo zásady právomoci bydliska žalovaného. Od tejto právomoci by malo byť možné odchýliť sa iba v určitých presne vymedzených situáciách, keď predmet konania alebo zmluvná voľnosť účastníkov konania odôvodňuje iné kritérium väzby.

2. Súvislosť s normami sledujúcimi podobné ciele v štruktúre nariadenia č. 44/2001

57. Cieľom článku 6 bodu 1 nariadenia je najmä vyhnúť sa tomu, aby žaloby, ktoré vykazujú úzku súvislosť, neboli predmetom nezlučiteľných rozhodnutí. [14] Zdá sa teda logické orientovať sa na účely výkladu tohto ustanovenia na ostatné ustanovenia nariadenia, ktorých ciele sú obdobné. Článok 34 bod 3 nariadenia [pozri časť a) nižšie] sa práve tak ako jeho článok 28 [pozri časť b) nižšie] vzťahujú na rozpory medzi dvoma súdnymi rozhodnutiami.

a) Orientácia na článok 34 bod 3 nariadenia č. 44/2001?

58. Predovšetkým vyvstáva otázka, či treba článok 6 bod 1 nariadenia vykladať s orientovaním sa na článok 34 bod 3 nariadenia a na judikatúru, ktorá sa naň vzťahuje. Toto druhé ustanovenie stanovuje, že rozhodnutie vydané v členskom štáte medzi dvoma účastníkmi sa neuzná, ak je nezlučiteľné s rozsudkom vydaným v spore medzi rovnakými účastníkmi v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie.

59. Súdny dvor v súvislosti s ustanovením, ktoré predchádzalo článku 34 bodu 3 nariadenia č. 44/2001, konkrétne s článkom 27 bodom 3 Bruselského dohovoru, vyhlásil, že o nezlučiteľnosti dvoch rozhodnutí v zmysle tohto ustanovenia možno hovoriť len vtedy, keď dve rozhodnutia vyvolávajú právne následky, ktoré sa navzájom vylučujú. [15] Tak je to napríklad vtedy, keď prvé rozhodnutie vydané v spore medzi dvoma osobami nariaďuje

13 — Rozsudky Freeport, už citovaný v poznámke pod čiarou 3, bod 35, a z 13. júla 2006, Reisch Montage, C-103/05, Zb. s. I-6827, bod 23.

14 — Článok 6 bod 1 nariadenia č. 44/2001 sleduje okrem iného ciele hospodárnosti konania.

15 — Rozsudok zo 4. februára 1988, Hoffmann, 145/86, Zb. s. 645, bod 22.

vyplácanie výživného z dôvodu povinností vyplývajúcich z manželstva, zatiaľ čo druhé ich rozvádza. [16]

60. Určité názory navrhujú na účely výkladu článku 6 bodu 1 nariadenia sa orientovať na článok 34 bod 3 nariadenia a preniesť citovanú judikatúru na článok 6 bod 1. [17] Tomuto kroku však bránia nižšie uvedené námietky.

61. Po prvé článok 34 bod 3 a článok 6 bod 1 nariadenia sa týkajú rôznych situácií, a teda sledujú rôzne ciele.

62. Článok 34 bod 3 nariadenia sa uplatní v štádiu uznania a výkonu rozhodnutí vydaných súdmi iných členských štátov. Cieľom tohto ustanovenia je vyriešiť konflikt medzi dvoma súdnymi rozhodnutiami vydanými medzi tými istými účastníkmi, ktorý by v systéme zavedenom nariadením v zásade ani nemal nastať. [18] Neuznanie na základe článku 34 bodu 3 nariadenia teda predstavuje výnimočný prípad, v ktorom je výnimočne odôvodnená odchýlka od zásady takmer automatického uznávania rozhodnutí vydaných súdmi iných členských štátov, a teda „základného kameňa“ nariadenia. Z tohto dôvodu je potrebné toto ustanovenie vykladať zužujúco a obmedziť ho na rozhodnutia vyvolávajúce právne dôsledky, ktoré sa vzájomne vylučujú. [19]

63. Článok 6 bod 1 nariadenia zasa upravuje iný typ situácií. Jeho cieľom je predovšetkým od samého začiatku zabrániť nezlučiteľným súdnym rozhodnutiam ešte predtým, než budú vydané. Ďalej nejde o rozpory medzi rozhodnutiami vydanými medzi tými istými účastníkmi konania, ale o rozpory, ktoré môžu existovať medzi dvoma rozhodnutiami, z ktorých jedno bude vydané medzi žalobcom a žalovaným v hlavnej žalobe a druhé medzi žalobcom a iným žalovaným. Článok 6 bod 1 nariadenia umožňuje žalobcovi v prípade, keď existuje úzka súvislosť medzi žalobami, predložiť obe žaloby tomu istému súdu s cieľom vyhnúť sa rozporom medzi rozhodnutiami, ktoré by mohli vyplynúť z rozhodnutí rôznych súdov o žalobách. [20]

16 — Tamže, bod 25.

17 — Generálny advokát Léger tak v bodoch 107 až 110 svojich návrhov vo veci Roche Nederland a i. (už citované v poznámke pod čiarou 3) uviedol, že uprednostňuje zužujúci výklad článku 6 bodu 1 Bruselského dohovoru. Vo svojom rozsudku v uvedenej veci Súdny dvor ponechal otvorenú otázku, či je potrebné tento názor prijať. Zdá sa však, že z rozsudku Freeport (už citovaný v poznámke pod čiarou 3) vyplýva, že Súdny dvor vážne neuvažuje o prijatí tohto zužujúceho prístupu.

18 — Pozri najmä ustanovenie vzťahujúce sa na litispendenciu, článok 27 nariadenia.

19 — Pozri odôvodnenie č. 17 nariadenia a rozsudok zo 6. decembra 1994, Tatry, C-406/92, Zb. s. I-5439, bod 55.

20 — Uplatnenie článku 6 bodu 1 nariadenia môže okrem toho predstavovať výhody z hľadiska hospodárnosti konania.

64. Z dôvodu vyššie preukázaného rozdielu v účele týchto dvoch ustanovení sa mi prenesenie judikatúry vzťahujúcej sa na ustanovenie, ktoré predchádzalo článku 34 bodu 3 nariadenia, na článok 6 bod 1 nariadenia nezdá na mieste.

65. Proti preneseniu judikatúry vzťahujúcej sa na ustanovenie, ktoré predchádzalo článku 34 bodu 3 nariadenia, hovorí po druhé skutočnosť, že by značne obmedzilo potrebný účinok článku 6 bodu 1 nariadenia. K prípadom, keď sa právne následky dvoch rozhodnutí navzájom vylučujú, bude spravidla dochádzať iba vtedy, keď ide o rozhodnutia vydané medzi tými istými účastníkmi konania. Keďže sa však článok 6 bod 1 nariadenia netýka tejto situácie, ale prípadu, keď sú dve rozhodnutia vydané na jednej strane medzi žalobcom a žalovaným v hlavnej žalobe a na druhej strane medzi žalobcom a iným žalovaným, spravidla nedôjde k právnym dôsledkom, ktoré by sa navzájom vylučovali v zmysle článku 34 bodu 3 nariadenia. Ak by totiž rozhodnutia aj mali byť nezlučiteľné, v zásade bude možné ich vykonať. [21]

66. Na záver treba uviesť, že výklad článku 6 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 orientujúci sa na článok 34 bod 3 nariadenia je preto potrebné zamietnuť, práve tak ako prenesenie judikatúry vzťahujúcej sa na ustanovenie predchádzajúce článku 34 bodu 3 nariadenia na článok 6 bod 1 tohto nariadenia. [22]

b) Orientácia na článok 28 nariadenia č. 44/2001

67. Naopak pri výklade článku 6 bodu 1 nariadenia je potrebné zohľadniť súvislosť existujúcu medzi týmto ustanovením a článkom 28 nariadenia. V súlade s článkom 28 ods. 1 nariadenia súd, ktorý nezačal konať ako prvý, môže prerušiť konanie, ak sú súvisiace žaloby prejednávané pred súdmi iných členských štátov. Ak sú podmienky uvedené v odseku 2 tohto článku splnené, súd, ktorý nezačal konať ako prvý, môže dokonca odmietnuť vykonávať svoju právomoc. Podmienky existencie vzťahu súvislosti, ktorý môže odôvodniť prerušenie konania na základe článku 28 odseku 1 nariadenia a dokonca aj vyhlásenie o nedostatku právomoci, ak sú podmienky vyžadované okrem iného v odseku 2 splnené, sú stanovené v odseku 3 uvedeného článku. Sú definované rovnako ako druhá podmienka článku 6 bodu 1 nariadenia. Ako bolo

21 — V tejto súvislosti pozri bod 109 návrhov, ktoré predniesol generálny advokát Léger vo veci Roche Nederland a i., už citovaných v poznámke pod čiarou 3.

22 — V tomto zmysle tiež GAUDEMET-TALLON, H.: *Compétence et exécution des jugements en Europe*. LGDJ, Paris, 4. vydanie 2010, s. 255.

vysvetlené vyššie [23], je to spôsobené skutočnosťou, že formulácia článku 6 bodu 1 nariadenia má pôvod v judikatúre Súdneho dvora vzťahujúcej sa na článok 6 bod 1 Bruselského dohovoru a že Súdny dvor sa inšpiroval ustanovením, ktoré predchádzalo článku 28 ods. 3 nariadenia, konkrétne článkom 22 tretím odsekom Bruselského dohovoru.

68. Už z tohto dôvodu sa zdá logické zohľadniť pri výklade článku 6 bodu 1 nariadenia súvislosť, ktorú v štruktúre nariadenia vykazuje s článkom 28 nariadenia, a teda aj s judikatúrou vzťahujúcou sa na toto ustanovenie, rovnako ako na ustanovenie, ktoré mu predchádzalo. Podľa judikatúry Súdneho dvora je potrebné pojem súvislosť v zmysle článku 22 tretieho odseku Bruselského dohovoru (teraz článok 28 ods. 3 nariadenia) vykladať v tom zmysle, že na to, aby existovala súvislosť medzi dvoma žalobami, stačí, aby ich samostatné prejednanie a rozhodnutie o nich predstavovalo riziko vzájomného rozporu rozhodnutí, bez toho, aby museli predstavovať riziko, že budú viesť k vzájomne sa vylučujúcim právnym následkom. [24] Zdá sa mi, že túto judikatúru možno preniesť na článok 6 bod 1 nariadenia.

69. Na článok 6 ods. 1 nariadenia však nemožno z článku 28 nariadenia automaticky preniesť všetky úvahy normotvorcu. Hoci je znenie oboch ustanovení podobné a sledujú podobné ciele, existujú medzi nimi rozdiely, ktoré je potrebné vziať do úvahy.

70. Článok 28 ods. 1 nariadenia umožňuje súdu, ktorý nezačal konať ako prvý, prerušiť konanie. Prerušenie konania však na rozdiel od článku 6 bodu 1 nariadenia nemá za následok presun právomoci medzi štátmi. Je pravda, že ak sú splnené okrem iného podmienky článku 28 ods. 2 nariadenia, súd môže tiež odmietnuť vykonávať svoju právomoc. Je však potrebné vychádzať zo zásady, že vnútroštátny súd prijme rozhodnutia, ktoré ho článok 28 nariadenia oprávňuje prijať, berúc do úvahy najmä potreby harmonického fungovania spravodlivosti.

71. Naopak rozhodnutie zapojiť pravidlo právomoci určenej podľa právomoci súdu konajúceho o súvisiacom nároku (for de la connexité) prináleží iba žalobcovi. Ten sa však nebude orientovať na potreby harmonického fungovania spravodlivosti, ale iba na to, ktorá právomoc mu bude vyhovovať lepšie. Z tohto dôvodu výklad pojmu úzkej súvislosti v zmysle článku 6 bodu 1 nariadenia musí riadne zohľadniť záujmy žalovaného, aby sa potlačilo riziko prípadného zneužitia. V dôsledku toho, pokiaľ ide o pojem úzka súvislosť v článku 6 bode 1 nariadenia č. 44/2001, treba

23 — Pozri bod 52 týchto návrhov.

24 — Rozsudok Tatry, už citovaný v poznámke pod čiarou 19 vyššie, bod 58.

byť o čosi náročnejší, než pokiaľ ide o pojem súvislosť podľa článku 28 tohto nariadenia. [25]

74. Argumentácia Súdneho dvora spočíva okrem toho na východisku, že uplatňovanie článku 6 bodu 1 nariadenia (alebo Bruselského dohovoru) prichádza do úvahy iba vtedy, keď môže dôjsť k odchýlkam v riešení sporu v zmysle tohto ustanovenia. Nestačí, že je rozdielny výsledok sporu, ale je ešte potrebné, aby bol tento rozdiel zasadený do rámca rovnakej skutkovej a právnej situácie. [27]

3. Judikatúra Súdneho dvora

72. Po opísaní právneho rámca vyznačeného nariadením č. 44/2001 sa teraz zamyslím nad výkladom pojmu úzka súvislosť v zmysle článku 6 bodu 1 uvedeného nariadenia Súdnym dvorom. Z vyššie uvedených dôvodov je tiež potrebné zohľadniť jeho judikatúru vzťahujúcu sa na článok 6 bod 1 Bruselského dohovoru.

75. Z rozsudku vo veci Roche Nederland a i. okrem iného vyplýva, že Súdny dvor sa domnieval, že žaloby pre porušenie európskeho patentu smerujúce proti viacerým spoločnostiam usadeným vo viacerých členských štátoch pre skutky vykonané na území jedného alebo viacerých z týchto štátov nie sú zasadené do rámca rovnakej skutkovej situácie. Odôvodnil svoje stanovisko tak, že uviedol, že žalovaní boli rôzni a že im vytýkané porušenia, ku ktorým došlo v rôznych členských štátoch, neboli rovnaké.

73. Súdny dvor predovšetkým uviedol, že pojem úzka súvislosť v zmysle článku 6 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 je pojmom práva Únie, ktorý je potrebné vykladať autonómne a rovnako vo všetkých členských štátoch. [26]

76. V uvedenom rozsudku Súdny dvor okrem iného uviedol, že dve žaloby nie sú zasadené do rámca tej istej právnej situácie vtedy, keď sa uplatniteľné právo líši a keď toto právo nebolo celkom harmonizované, ako to bolo v prípade patentového práva. Pri tomto type prípadov rozdielne riešenia nebolo možné

25 — V tomto zmysle LEIBLE, S., in RAUSCHER, T.: *Europäisches Zivilprozessrecht*. Sellier, 2006, článok 6, bod 8.

26 — Rozsudok Reisch Montage, už citovaný v poznámke pod čiarou 13, bod 29.

27 — Rozsudky Freeport, už citovaný v poznámke pod čiarou 3, bod 40, a Roche Nederland a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 3, bod 26.

kvalifikovať ako nezlučiteľné v zmysle článku 6 bodu 1 Bruselského dohovoru. [28]

4. Odôvodnené námietky

77. Následne Súdny dvor v rozsudku Freeport konštatoval, že totožnosť právneho základu žalôb podaných proti rôznym žalovaným nie je podmienkou uplatňovania článku 6 bodu 1 nariadenia. [29] Je úlohou vnútroštátneho súdu posúdiť existenciu úzkej súvislosti medzi rôznymi žalobami, ktoré naň boli podané, to znamená rizika nezlučiteľných rozsudkov, ak by sa o týchto žalobách konalo a rozhodovalo v samostatných konaniach. Na tento účel musí prihliadnuť na všetky nevyhnutné okolnosti spisu. Toto môže viesť vnútroštátny súd k prihliadnutiu na právne základy žalôb podaných pred týmto súdom. [30]

78. K určitým prvkom tejto judikatúry boli vyjadrené výhrady. [31] Pokiaľ ide o podmienku uvedenú Súdnym dvorom vo veci Roche Nederland a i., podľa ktorej sa článok 6 bod 1 nariadenia č. 44/2001 môže uplatniť iba vtedy, keď sú obe žaloby založené na rovnakom právnom základe, tieto výhrady sa mi zdajú dôvodné. Zdá sa totiž, že táto podmienka spočíva na predpoklade, že k nezlučiteľným rozhodnutiam v zmysle článku 6 bodu 1 nariadenia môže dôjsť len vtedy, keď sa na žaloby uplatnia rôzne vnútroštátne práva a keď tieto právne úpravy neboli celkom harmonizované. Tento predpoklad však nie je správny. [32] Bol by správny, len ak by *všetky* rozpory, ktoré môžu ovplyvniť rozhodnutia, ktoré sú vydané o dvoch žalobách prejednávaných dvoma rôznymi súdmi a podrobených dvom rôznym právnym poriadkom, boli spôsobené

28 — V tomto rozsudku Súdny dvor vysvetlil, že európsky patent sa riadi vnútroštátnou právnou úpravou každého zo zmluvných štátov, pre ktorý bol udelený (teória „zväzku“). Z tohto dôvodu musí byť akékoľvek porušenie európskeho patentu preskúmané s ohľadom na vnútroštátnu právnu úpravu účinnú v danej záležitosti. Z toho vyplýva, že keď boli viacerým súdom rozličných členských štátov prednesené žaloby pre porušenie európskeho patentu udeleného v každom z týchto členských štátov zahájené voči žalovaným s bydliskom v týchto členských štátoch za skutky údajne spáchané na ich území, prípadné rozdiely medzi rozhodnutiami vydanými predmetnými súdmi nie sú zasadené do rámca rovnakej právnej situácie. Z tohto dôvodu nie je právna situácia porovnateľná. Pri neexistencii porovnateľnej právnej situácie neexistuje v tomto type prípadov riziko nezlučiteľných rozhodnutí.

29 — Rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 3, bod 38.

30 — Tamže, bod 41.

31 — KUR, A.: A Farewell to Cross-Border Injunctions? The ECJ Decisions GAT v. Luk and Roche Nederland v. Primus and Goldenberg. In: *International Review of Intellectual Property and Competition Law*. 2006, s. 844, 849 a nasl.; WILDERSPIN, M.: La compétence juridictionnelle en matière de litiges concernant la violation des droits de propriété intellectuelle. In: *Revue critique de droit international privé*. 2006, s. 777, 791 a nasl., rovnako aj SCHLOSSER, P.: Anmerkung zu EuGH, Urteil v. 13.7.2006 – Rs. C-539/03 Roche Nederland BV u.a./Primus u. Goldenberg. In: *Juristenzeitung*. 2007, s. 303, 305 a nasl.; MUIR WATT, H., in MAGNUS, U., MANKOWSKI, P.: *Brussels I Regulation*. Sellier, 2007, článok 6, bod 25a. V tomto kontexte je potrebné uviesť, že European Max Planck Group for Conflict of Laws in Intellectual Property (http://www.ip.mpg.de/shared/data/pdf/clip_brussels_i_dec_06_final.pdf, p. 11) ako reakciu na rozsudok Roche Nederland a i. navrhla zmeniť článok 6 bod 1 nariadenia č. 44/2001 tak, aby tento druh prípadov spadal do právomoci určenej podľa právomoci súdu konajúceho o súvisiacom nároku (for de la connexité).

32 — Veľmi kriticky KUR, A.: c. d., s. 850, ktorý toto tvrdenie kvalifikuje ako „zjavne chybné“.

rozdielmi existujúcimi medzi uplatniteľnými právnymi úpravami. Tak to však nie je.

79. Keď totiž dva rôzne súdy vydajú dve rozhodnutia, možno si po prvé vždy predstaviť vysvetlenie rozporov medzi týmito rozhodnutiami rozdielmi v posúdení skutkových okolností týmito súdmi. Keď sú, ako je to v tomto prípade, podané dve žaloby o porušenie autorského práva, pričom o jednej sa rozhoduje podľa rakúskeho práva a o druhej podľa nemeckého práva, môže dôjsť k rozdielom v rozhodnutiach, ktoré sú spôsobené rozdielmi medzi nemeckým autorským právom a rakúskym autorským právom. Tieto rozdiely však tiež môžu byť výsledkom skutočnosti, že oba súdy, ktoré uplatňujú v zásade porovnateľné právne kritériá, dospejú k rozdielnym záverom, pretože sa líši ich posúdenie skutkových okolností.

80. Po druhé je možné, že dokonca aj v oblasti, ktorá nebola celkom harmonizovaná, boli harmonizované určité minimálne požiadavky. V takom prípade sa môžu v konečnom dôsledku dokonca aj na žaloby, ktoré sú podrobené rôznym vnútroštátnym právnym úpravám, vzťahovať rovnaké základné pravidlá, konkrétne také spoločné základné pravidlá, ktoré sú uložené právom Únie.

81. Stanovisko Súdneho dvora, podľa ktorého možno dospieť k nezlučiteľným rozhodnutiam v zmysle článku 6 bodu 1 nariadenia len vtedy, keď sú na žaloby uplatniteľné rôzne vnútroštátne právne úpravy a keď tieto právne úpravy neboli celkom harmonizované, preto podľa môjho názoru nie je udržateľné.

82. Toto stanovisko sa navyše nemôže opierať o úvahu, že súdy členských štátov by dokonca ani neboli schopné rozhodovať o porušení práv duševného vlastníctva spáchaných v inom členskom štáte, uplatňujúc právo tohto iného členského štátu. Systém zavedený nariadením č. 44/2001 totiž spočíva na zásade, že túto právomoc má každý súd.

83. Nižšie uvedený príklad nastoľuje po tretie otázku, či môže byť podmienkou *sine qua non* článku 6 bodu 1 nariadenia to, že to isté právo sa uplatní na hlavnú žalobu a na ďalšiu žalobu. V prípade záväzku zo záruky, v ktorom je jeden zo žalovaných povinný výlučne v prípade nesplnenia si záväzku druhým žalovaným, rovnako ako v prípade, keď sú dve osoby zaviazané alternatívne, existuje podľa môjho názoru samozrejmý záujem na tom, aby o veci rozhodoval jeden a ten istý súd, s cieľom vyhnúť sa nezlučiteľným rozhodnutiam. [33] Právna väzba medzi dvoma žalobami

33 — Riešenie je napríklad nezlučiteľné vtedy, keď súd rozhodne, že žalovaný, ktorý je dlžníkom alebo zodpovedným v prvom rade, nie je povinný zaplatiť dlh alebo poskytnúť náhradu, zatiaľ čo druhý súd rozhodne, že ďalší žalovaný, ktorý je dlžníkom alebo zodpovedným v druhom rade, nie je povinný zaplatiť dlh alebo poskytnúť náhradu, pretože zastáva názor, že za neho zodpovedá prvý uvedený dlžník.

nezávisí v tomto type prípadu od toho, či je na obe žaloby uplatniteľné to isté právo.

84. Vyššie uvedené úvahy vyvolávajú pochybnosti o tom, či je uplatnenie článku 6 bodu 1 nariadenia skutočne odôvodnené iba v prípade, keď sa na obe žaloby vzťahuje to isté právo.

85. Treba pripustiť, že sa zdá, že Súdny dvor sa vo svojom rozsudku Freeport vzdialil od základu svojho stanoviska v rozsudku Roche Nederland a i. Keďže však naďalej požaduje, poukazujúc na rozsudok Roche Nederland a i., aby išlo o rovnakú skutkovú a právnu situáciu [34], prístup Súdneho dvora je celkovo málo jasný [35].

kritérium uplatňované na účely overenia existencie dostatočne úzkej súvislosti v zmysle článku 6 bodu 1 nariadenia. Na úvod je potrebné poznamenať, že v rámci článku 6 bodu 1 nariadenia možno brať do úvahy iba vzťah medzi hlavnou žalobou na jednej strane a inou alebo inými žalobami na strane druhej. Túto požiadavku je potrebné brať vážne [pozri časť a) nižšie]. Prvou podmienkou vyžadovanou pre existenciu takej úzkej súvislosti je totožnosť skutkovej situácie, do ktorej je zasadená hlavná žaloba a ďalšia žaloba [pozri časť b) nižšie]. Po druhé, musí existovať dostatočne úzka právna súvislosť medzi hlavnou žalobou a ďalšou žalobou [pozri časť c) nižšie]. Naopak, nie je nevyhnutné v konkrétnom prípade samostatne overovať existenciu rizika nezlučiteľných rozhodnutí [pozri časť d) nižšie].

a) Vzťah medzi hlavnou žalobou a ďalšou alebo ďalšími žalobami

5. O úzkej súvislosti v zmysle článku 6 bodu 1 nariadenia č. 44/2001

87. Podľa článku 6 bodu 1 nariadenia pod pravidlo právomoci z dôvodu súvislosti spadajú iba žaloby, ktoré vykazujú úzku súvislosť s hlavnou žalobou. Tieto žaloby však zasa nemôžu slúžiť ako hlavné žaloby pre ďalšie žaloby, ktoré by s nimi úzko súviseli.

86. So zreteľom na túto kritiku, podľa môjho názoru dôvodnú, ktorej predmetom bola judikatúra Súdneho dvora, navrhujem spresniť

34 — Rozsudok Freeport, už citovaný v poznámke pod čiarou 3, bod 40.

35 — ROTH, H.: Das Konnexitätserfordernis im Mehrparteiengerichtsstand des Art. 6 Ziffer 1 EuGVO. In: *Die Richtige Ordnung – Festschrift für Jan Kropholler*. Mohr Siebeck, 2008, s. 884, 887, zdôrazňuje rozpory existujúce medzi týmito dvoma rozsudkami. V tomto zmysle tiež GAUDEMENT-TALLON, H.: c. d., s. 256 až 259.

88. Toto vyplýva po prvé zo samotného textu článku 6 bodu 1 nariadenia, ktorý vyžaduje úzku súvislosť medzi hlavnou žalobou a ďalšou žalobou. Po druhé v prospech tejto

analýzy hovorí okrem iného myšlienka, že pravidlá právomoci musia byť pre žalovaného vysoko predvídateľné.

89. Čo sa týka prejednávanej veci, znamená to, že pravidlo právomoci určenej podľa právomoci súdu konajúceho o súvisiacom nároku (for de la connexité) sa uplatní na žaloby podané proti žalovaným vo veci samej v piatom a druhom rade v rozsahu, v akom sa týkajú novín vydávaných v Nemecku, len ak každá z týchto žalôb vykazuje dostatočne úzku súvislosť s hlavnou žalobou proti žalovanému vo veci samej v prvom rade. Naopak otázka, či existuje väzba medzi rôznymi žalobami proti žalovaným vo veci samej v druhom a piatom rade, je na účely článku 6 bodu 1 nariadenia bezvýznamná, keďže títo žalovaní nemajú sídlo v Rakúsku a tieto žaloby v dôsledku toho nemôžu byť hlavnými žalobami.

90. Preto vnútroštátny súd nemôže odôvodniť svoju právomoc na základe článku 6 bodu 1 nariadenia na prejednanie žaloby proti žalovanému vo veci samej v druhom rade, pokiaľ sa týka celoštátneho vydania denníka *Bild* vydávaného v Nemecku, skutočnosťou, že mu boli tiež prednesené ďalšie žaloby proti žalovanému vo veci samej v druhom rade vzťahujúce sa na denníky vydávané v Rakúsku (mníchovské vydanie denníka *Bild* a *Die Welt*), vo vzťahu ku ktorým právomoc má. Tieto ďalšie žaloby podané proti žalovanému vo veci samej v druhom rade totiž nie sú hlavnými žalobami v zmysle článku 6 bodu 1 nariadenia, keďže sídlo druhého žalovaného vo veci samej sa nenachádza v Rakúsku.

b) Totožnosť skutkovej situácie

91. Prvou podmienkou existencie väzby súvislosti medzi hlavnou žalobou na jednej strane a ďalšou žalobou na strane druhej je totožnosť skutkovej situácie, do ktorej rámca sú tieto žaloby zasadené. V tomto kontexte je potrebné zohľadniť, že uplatňovanie článku 6 bodu 1 nariadenia musí pre žalovaného vykazovať vysokú mieru predvídateľnosti.[36] Preto na to, aby skutková situácia mohla byť považovaná za totožnú, musí mať žalovaný prinajmenšom možnosť uvedomiť si, že môže byť žalovaný – ako ďalší žalovaný žalovaného v hlavnej žalobe – na súde podľa bydliska žalovaného v hlavnej žalobe na základe článku 6 bodu 1 nariadenia.

36 — Pozri bod 56 týchto návrhov.

92. Táto minimálna podmienka nie je splnená vtedy, keď sú skutkové okolnosti, ktorých sa dovoláva žalobca na podporu svojej hlavnej žaloby a ďalšej žaloby, prednášané takým spôsobom, že predmetné akty žalovaného v hlavnej žalobe a ďalšieho žalovaného sa týkajú tých istých právne chránených záujmov žalovaného alebo podobných právne chránených záujmov, ale boli uskutočnené nezávisle a bez vzájomnej znalosti. V takom prípade nezosúladených súbežných konaní totiž skutočnosť, že ďalší žalovaný môže byť na základe článku 6 bodu 1 nariadenia tiež žalovaný na súde podľa bydliska žalovaného v hlavnej žalobe, nie je dostatočne predvídateľná.

93. Je úlohou vnútroštátneho súdu overiť, či v spore vo veci samej ide o nezosúladené súbežné konania žalovanej strany v hlavnej žalobe na jednej strane a žalovaných vo veci samej v druhom a piatom rade na strane druhej. Skutkové informácie poskytnuté v uznesení vnútroštátneho súdu o začatí prejudiciálneho konania však umožňujú dospieť k názoru, že v danom prípade išlo o nezosúladené súbežné konania. V takom prípade je prekážkou uplatnenia článku 6 bodu 1 nariadenia už nedostatok totožnosti skutkovej situácie v zmysle tohto ustanovenia.

94. V tomto kontexte je okrem iného potrebné uviesť, že v rozsudku Roche Nederland a i. Súdny dvor zašiel ďalej a z dôvodu neexistencie „rovnakej skutkovej... situácie“ odmietol uplatnenie článku 6 bodu 1 Bruselského dohovoru v prípade, v ktorom sa namietalo porušenie európskeho patentu spoločnosťami tej istej skupiny so sídlom v rôznych členských štátoch. Jeho rozhodnutie bolo založené najmä na skutočnosti, že žalovaní boli rôzni a že porušenia, ktoré im boli vytýkané, vykonané v rôznych členských štátoch neboli rovnaké. [37] Nepovažujem za nevyhnutné preskúmavať v týchto návrhoch uvedenú judikatúru, ktorá nie je nesporná [38], keďže sa zdá, že v spore vo veci samej chýbajú už zosúladené súbežné konania [39].

37 — Rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 3, bod 26 a nasl.

38 — Pozri najmä WILDERSPIN, M.: c. d., s. 791 a 792.

39 — Len kvôli úplnosti dodávam, že na obavy vyjadrené Súdnym dvorom v bode 37 a nasl. rozsudku Roche Nederland a i. (už citovaný v poznámke pod čiarou 3) je podľa môjho názoru možné reagovať v tom zmysle, že uplatnenie článku 6 bodu 1 nariadenia v tomto type situácií by bolo takej povahy, že by ovplyvnilo predvídateľnosť pravidiel právomoci a podnecovalo prax „forum shopping“ prísnym rešpektovaním podmienky, podľa ktorej sa vyžaduje vzťah s hlavnou žalobou, ako to navrhujem v bodoch 87 až 90 týchto návrhov. Dôsledkom toho totiž bude vo všeobecnosti to, že jediným možným spoločným súdom na prejednanie všetkých žalôb podaných proti spoločnostiam tej istej skupiny je súd sídla materskej spoločnosti, ak je žalovaná na súdoch so svojimi dcérskymi spoločnosťami.

c) Dostatočne úzka právna súvislosť

95. Druhou podmienkou úzkej súvislosti v zmysle článku 6 bodu 1 nariadenia je, že musí existovať dostatočná právna súvislosť. Keďže v tejto veci s veľkou pravdepodobnosťou chýba už totožnosť skutkovej situácie, tejto druhej podmienke sa budem venovať len krátko.

96. Východiskom mojej analýzy musí byť otázka, či dve žaloby vykazujú takú úzku právnu súvislosť, že nie je rozumné od žalobcu vyžadovať, aby o nich rozhodovali súdy dvoch rôznych štátov. Zo znenia článku 6 bodu 1 nariadenia vyplýva, že to tak môže byť najmä vtedy, keď je právna väzba medzi dvoma žalobami taká úzka, že rozpory medzi rozhodnutiami, ktoré ich riešia, by boli neprijateľné. Okrem toho možno tiež v tomto kontexte v určitom rozsahu zohľadniť aspekty hospodárnosti konania, avšak riadne zohľadniac záujem žalovaných na predvídateľnosti právomocí.

97. Prípadom, keď je právna súvislosť medzi dvoma žalobami taká úzka, že by rozpory medzi rozhodnutiami boli neprijateľné, je predovšetkým prípad, keď výsledok druhej žaloby závisí od toho, ako bude vyriešená prvá žaloba. Poukazujem v tomto ohľade na príklady povinnosti zo záruky alebo alternatívnej zodpovednosti, citované v bode 83 týchto návrhov. Dostatočne úzka právna súvislosť existuje okrem iného vtedy, keď sú žalovaní solidárnymi dlžníkmi alebo spoluvlastníkmi alebo bezpodielovými spoluvlastníkmi.

98. V prípadoch, keď sú vznesené porovnateľné nároky alebo podmienky vyžadované uplatniteľnými právnymi úpravami sú v zásade porovnateľné, v prospech uplatnenia článku 6 bodu 1 nariadenia hovorí predovšetkým to, že umožňuje vyhnúť sa rozporom, ktoré by mohli byť dôsledkom rozdielov v posúdení skutkových okolností súdmi dvoch rôznych štátov. Ak právo Únie ukladá spoločné požiadavky, skutočnosť, že dôjde k vyhnutiu sa rozporom právnej povahy, hovorí tiež v prospech tejto analýzy. Okrem toho zohľadnenie hospodárnosti konania takisto hovorí v prospech existencie takej väzby. V tomto type prípadu však podmienka totožnosti skutkovej situácie, do ktorej rámca je zasadená hlavná žaloba a ďalšia žaloba, vykazuje rozhodujúci význam. Riziko rozdielneho posúdenia skutkových okolností a rozdielneho právneho posúdenia totiž môže odôvodniť presun právomoci na základe článku 6 bodu 1 nariadenia len vtedy, keď je tento presun pre žalovaného predvídateľný.

99. Vzhľadom na skutočnosť, že v tomto prípade už totožnosť skutkovej situácie *a priori* chýba, nie je potrebné v rámci tohto konania túto časť rozboru ďalej prehlbovať. Na záver

však uvediem, že citované príklady, pri ktorých existuje dostatočne úzka súvislosť, nemožno chápať ako vyčerpávajúci zoznam prípadov, pri ktorých existuje dostatočná právna súvislosť.

d) Neexistencia osobitného rozboru ani prognózy týkajúcich sa skutočného rizika rozporov v tomto konkrétnom prípade

100. Na rozdiel od toho, čo, ako sa zdá, uvádza najmä rozsudok Roche Nederland a i. [40], nie je potrebné overovať, okrem totožnosti skutkovej situácie a existencie dostatočne úzkej právnej súvislosti, či existuje riziko rozporu medzi dvoma rozhodnutiami, alebo v tomto ohľade robiť prognózy.

101. Pravidlo článku 6 bodu 1 nariadenia č. 44/2001 sa totiž týka *abstraktného rizika*, že rozdelenie dvoch rozhodnutí medzi súdy dvoch štátov vyvolá rozpory medzi týmito rozhodnutiami. [41] Ako som vysvetlila vyššie, v každom prípade, v ktorom súdy dvoch štátov rozhodujú o dvoch žalobách založených na podobných skutkových okolnostiach, totiž existuje prinajmenšom riziko, že rozdielne posúdenie skutkových okolností vyvolá rozdiely v ich rozhodnutiach. Treba pripustiť, že v tomto zmysle je *účelom* článku 6 bodu 1 nariadenia vyhnúť sa rozporom. Keďže však ide o abstraktné nebezpečenstvo, iba existencia dostatočne úzkej súvislosti s hlavnou žalobou sa vyžaduje ako *podmienka*. [42]

102. Tomuto stanovisku nebráni ani článok 6 bod 1 nariadenia. Formulácia „a tak predísť možnosti nezlučiteľných rozsudkov vydaných v samostatných konaniach“ možno chápať ako jednoduchý opis účelu sledovaného týmto ustanovením, ktoré nemá povahu samostatnej podmienky.

D — *Návrh*

103. Pojem úzka súvislosť v článku 6 bode 1 nariadenia č. 44/2001 je preto potrebné vykladať v tom zmysle, že ako svoju podmienku vyžaduje totožnosť skutkovej situácie a dostatočnú právnu súvislosť medzi hlavnou žalobou a ďalšou žalobou. V tomto prípade je teda podstatná iba úzka súvislosť so žalobou

40 — Pozri bod 32 rozsudku Roche Nederland a i., už citovaného v poznámke pod čiarou 3.

41 — Podobnú myšlienku vyjadril ROTH, H.: c. d., s. 892 a 893.

42 — V tomto zmysle rovnako ROTH, H.: c. d., s. 893.

podanou proti žalovanému vo veci samej v prvom rade.

104. Skutkovú situáciu nemožno kvalifikovať ako totožnú v takej situácii, o akú ide v tomto prípade, keď predmetné skutky žalovaného v hlavnej žalobe a predmetné skutky žalovaného v ďalšej žalobe predstavujú súbežné nezosúladené konania.

105. Dostatočná právna súvislosť môže existovať aj v prípade, keď sú na hlavnú žalobu a ďalšiu žalobu uplatniteľné rozličné vnútroštátne právne úpravy, ktoré neboli celkom harmonizované.

IX — O ďalších prejudiciálnych otázkach

106. Ďalej odpoviem na druhú, tretiu a štvrtú prejudiciálnu otázku, začnúc štvrtou, ktorou chce vnútroštátny súd zistiť, či zverejnenie fantómového obrazu môže v zmysle článku 2 písm. a) smernice 2001/29 predstavovať rozmnožovanie fotografie použitej ako vzor na jeho vyhotovenie (časť A). Podľa štruktúry uvedenej smernice totiž táto otázka vyvstáva ešte pred druhou a treťou prejudiciálnou otázkou, ktoré sa týkajú výkladu článku 5 ods. 3 písm. d) a e) smernice. Na základe týchto posledných uvedených ustanovení môžu členské štáty stanoviť výnimky alebo obmedzenia práva rozmnožovania (ďalej len „výnimky“) na účely verejnej bezpečnosti (časť B) alebo citácií (časť C).

A — *O štvrtej prejudiciálnej otázke*

107. Svojou štvrtou prejudiciálnou otázkou chce vnútroštátny súd zistiť, či sa má najmä vzhľadom na článok 1 prvého dodatkového protokolu k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd [43], ako aj na článok 17 Charty základných práv ustanovenie článku 1 ods. 1 v spojení s článkom 5 ods. 5 smernice 2001/29 a článkom 12 Bernského dohovoru [44] vykladať v tom zmysle, že autorské právo priznáva portrétnym fotografiám „menšiu“ alebo dokonca nulovú ochranu z dôvodu, že pokiaľ ide o „realistickú fotografiu“, ponúkajú príliš obmedzené možnosti umeleckej tvorby.

108. Ako vyplýva z uznesenia vnútroštátneho súdu o návrhu na začatie prejudiciálneho

43 — Dohovor podpísaný v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDĽP“); prvý dodatkový protokol z 20. marca 1952.

44 — Dohovor o ochrane literárnych a umeleckých diel, revidovaný v Paríži 24. júla 1971 a zmenený 28. septembra 1979.

konania, štvrtú prejudiciálnu otázku treba chápať so zreteľom na stanovisko prijaté Oberster Gerichtshof v rámci konania o nariadení predbežného opatrenia.[45] Tento súd totiž rozhodol, že na základe uplatniteľných vnútroštátnych ustanovení žalovaní vo veci samej na zverejnenie fantómového obrazu nepotrebovali súhlas žalobkyne vo veci samej. Treba pripustiť, že predmetná fotografia, ktorá slúžila ako vzor pri vytváraní predmetného fantómového obrazu, bola fotografické dielo chránené autorským právom. Vytvorenie a zverejnenie fantómového obrazu však nepredstavovalo adaptáciu, ktorá by vyžadovala súhlas žalobkyne vo veci samej ako autorky fotografického diela, ale predstavovalo voľné využívanie, ktoré bolo možné bez jej súhlasu. Označenie za adaptáciu alebo voľné využívanie závisí od tvorivej činnosti vyjadrenej vo vzore. Čím vyššia úroveň tvorivej činnosti, tým menej možno uvažovať o voľnom využívaní vzoru. Pokiaľ ide o také portrétne fotografie, o aké ide v tejto veci, tvorca mal iba obmedzené možnosti pôvodnej umeleckej tvorby. Z tohto dôvodu bol rozsah ochrany priznanej autorským právom predmetnej fotografii obmedzený. Okrem toho fantómový obraz vytvorený na základe tejto fotografie predstavoval nové dielo, ktoré bolo samostatné a samo osebe chránené autorským právom.

45 — Pozri bod 38 týchto návrhov.

1. Hlavné tvrdenia účastníkov konania

109. *Žalobkyňa vo veci samej* sa domnieva, že prístup, podľa ktorého autorské právo priznáva portrétnym fotografiám „menšiu“ alebo dokonca nulovú ochranu, je nezlučiteľný s ustanoveniami uvádzanými vnútroštátnym súdom v prejudiciálnej otázke. Na základe článku 1 smernice 2001/29 sú v rovnakom rozsahu pred adaptáciami chránené jednoduché fotografie a fotografické diela. Okolnosť, že pri vytváraní portrétnej fotografie sú možnosti umeleckej tvorby menšie, nemá za následok zoslabenie ochrany, ktorú požívajú. Fotografie tohto typu podľa jej názoru nemožno rozštiepiť na chránenú a nechránenú časť. V každom prípade treba zohľadniť to, že fantómové obrazy možno vytvoriť kedykoľvek a jednoducho. Prístup Oberster Gerichtshof nie je zlučiteľný ani s trojakou podmienkou článku 5 ods. 5 smernice 2001/29 a článku 12 Bernského dohovoru, ani s právnom na majetok na základe článku 1 prvého dodatkového protokolu k EDĽP a článku 17 Charty základných práv. Vysvetľuje, že po prvé, nejde o osobitné, úzko vymedzené prípady. Po druhé, dokonca ak by sme aj sledovali tento prístup, obvyklé využívanie predmetnej fotografie, na základe ktorej bol vytvorený fantómový obraz, je značne dotknuté, a po tretie, autorské právo je zbavené svojej hospodárskej hodnoty

bez toho, aby to bolo odôvodnené s ohľadom na legitímny verejný záujem.

110. *Žalovaní vo veci samej* považujú štvrtú prejudiciálnu otázku za neprípustnú, keďže zjavne nemá nijaký vzťah ku konaniu vo veci samej. Otázku rozsahu ochrany, ktorú požíva predmetná fotografia, totiž musí rozhodnúť vnútroštátny súd, pričom zohľadní všetky okolnosti konkrétneho prípadu. Otázka výkladu položená vnútroštátnym súdom je v tomto kontexte bezvýznamná.

111. Žalovaní vo veci samej naproti tomu zastávajú názor, že prístup Oberster Gerichtshof je správny. Priestor, ktorý má fotograf na uplatnenie svojho tvorivého talentu, je pri portrétnej fotografii obmedzený, čo znamená, že pôvodnosť tohto typu fotografie je menšia. Z tohto dôvodu je ochrana, ktorú jej priznáva autorské právo, nižšia alebo dokonca neexistuje. Okrem toho je potrebné zohľadniť tvorivú činnosť, ktorá vyplýva z tvorby fantómového obrazu. V každom prípade článok 5 ods. 3 písm. i) smernice 2001/29 upravuje možnosť obmedzení pre náhodné zahrnutie diela do iného výrobku.

112. Podľa *talianskej vlády* z ustanovení uvádzaných vnútroštátnym súdom nevyplýva, že by portrétne fotografie požívali menšiu alebo dokonca žiadnu ochranu autorským právom vo vzťahu k fantómovému obrazu vytvorenému na základe nich. Portrétne fotografie nie sú menej chránené autorským právom. Okrem toho je vytvorenie fantómového obrazu dosť jednoduchou činnosťou, ktorú je možné s pomocou počítača ľahko uskutočniť. Navyše tento prístup nie je zlučiteľný s trojakou podmienkou podľa článku 5 ods. 5 smernice 2001/29.

113. *Rakúska vláda* a *Komisia* zdôrazňujú, že relevantnými nie sú ustanovenia uvádzané vnútroštátnym súdom, ale článok 6 smernice 93/98 (smernice 2006/116). *Španielska vláda* sa k tomuto pohľadu pridáva a spolu s rakúskou vládou a Komisiou vysvetľuje, že fotografie sú chránené autorským právom, ak ide o pôvodné duševné výtvory. Z tohto dôvodu závisí spôsobilosť portrétnej fotografie na požívanie ochrany od jej úrovne osobitosti a tvorivosti. Je úlohou vnútroštátneho súdu v rámci konania vo veci samej posúdiť, či podľa týchto kritérií fotografia, na základe ktorej bol vytvorený fantómový obraz, spĺňa tieto požiadavky. Skutočnosť, že ide o portrétnu fotografiu, nemá za následok oslabenie ochrany pred adaptáciami, ktorú jej autorské právo zabezpečuje podľa smernice 2001/29. Či vytvorenie fantómového obrazu treba označiť za rozmnožovanie vzoru v zmysle článku 2 smernice 2001/29, závisí od toho, či fantómový obraz vykazuje vlastnosti, pre

ktoré je potrebné tento vzor považovať za originálny duševný výtvor.

2. O prípustnosti

114. Štvrtú prejudiciálnu otázku je potrebné chápať v tom zmysle, že vnútroštátny súd si želá zistiť, či stanovisko Oberster Gerichtshof vysvetlené v bode 108 týchto návrhov je v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z práva Únie a prípadne medzinárodného práva.

115. Takto chápaná prejudiciálna otázka je prípustná.

116. Na rozdiel od toho, čo tvrdia žalovaní vo veci samej, totiž táto otázka nie je vôbec hypotetická. Naopak, vnútroštátny súd si želá vedieť, či rozlišovanie Oberster Gerichtshof na základe vnútroštátneho práva medzi voľným využívaním predmetnej fotografie a jej rozmnožovaním, ktoré vyžaduje súhlas autora, je zlučiteľné s právom Únie. Táto otázka je relevantná na účely sporu, o ktorom má vnútroštátny súd rozhodnúť.

117. Na jej prípustnosť nemá vplyv ani to, že odpoveď na takto chápanú prejudiciálnu otázku nevyplýva z ustanovení uvedených v otázke, ale z článku 6 smernice 93/98, ktorý bol kodifikovaný článkom 6 smernice 2006/116, ako aj z článku 2 smernice 2001/29. Keďže účelom mechanizmu návrhu na začatie prejudiciálneho konania na základe článku 267 ZFEÚ je umožniť efektívnu spoluprácu medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom a keďže Súdny dvor tým môže poskytnúť vnútroštátnemu súdu všetky užitočné informácie na vyriešenie sporu vo veci samej, môže odpovedať na prejudiciálnu otázku, opierajúc sa o relevantné ustanovenia. [46]

3. Právne posúdenie

118. Keďže právo rozmnožovania podľa článku 2 písm. a) smernice 2001/29 predpokladá existenciu diela chráneného autorským právom [47], v tomto prípade vyvstáva predovšetkým otázka, za akých podmienok môže portrétna fotografia požívať ochranu autorským právom [pozri časť a) nižšie]. Potom vyvstáva

46 — Rozsudky z 28. februára 1984, Einberger, 294/82, Zb. s. 1177, bod 6, a zo 16. júla 1992, Belovo, C-187/91, Zb. s. I-4937, bod 13.

47 — Pozri rozsudok zo 16. júla 2009, Infopaq International, C-5/08, Zb. s. I-6569, bod 33 a nasl. Kritický prístup voči postoju Súdneho dvora, podľa ktorého sa existencia výtvoru duševného vlastníctva vyžaduje aj vtedy, pokiaľ ide o typy diel, ktorých podmienky ochrany neboli harmonizované, prijal SCHULZE, G.: Schleichende Harmonisierung des urheberrechtlichen Werkbegriffs? In: *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht*. 2009, s. 1019. Tento bod je v tomto prípade bezpredmetný, keďže podmienky ochrany fotografií boli harmonizované v článku 6 smernice 93/98 (smernice 2006/116).

otázka, či zverejnenie fantómového obrazu, ktorý bol vytvorený na základe portrétnej fotografie chránenej autorským právom treba považovať za rozmnožovanie v zmysle článku 2 písm. a) smernice 2001/29 [pozri časť b) nižšie].

a) O spôsobilosti portrétnych fotografií požívať ochranu

119. Článok 6 smernice 93/98, ktorý bol kodifikovaný článkom 6 smernice 2006/116, upravuje podmienky, za ktorých sú fotografie podľa požiadaviek práva Únie [48] chránené autorským právom. V súlade s prvou vetou tohto ustanovenia je rozhodujúcim prvkom to, či sú fotografie pôvodné v tom zmysle, že sú výsledkom autorovej vlastnej tvorivej duševnej činnosti. Článok 6 druhá veta uvedenej smernice stanovuje, že na rozhodovanie, či fotografie môžu požívať ochranu, sa nevzťahujú žiadne ďalšie kritériá.

120. Úlohou vnútroštátneho súdu teda bude overiť, či fotografiu, ktorá bola využitá ako vzor pre fantómový obraz, je potrebné považovať za výsledok vlastnej tvorivej duševnej činnosti žalobkyne vo veci samej. Tento pojem, ktorý nie je definovaný v smernici 93/98 (v smernici 2006/116), je pojmom práva Únie, ktorý je potrebné vykladať autonómne [49]. Z odôvodnenia č. 17 smernice 93/98, ako aj z odôvodnenia č. 16 smernice 2006/116, ktoré odkazujú na Bernský dohovor, vyplýva, že fotografické dielo je pôvodné vtedy, keď je duševným výtvorom autora, ktorý je výrazom jeho osobnosti.

121. Podľa článku 6 prvej vety smernice 93/98 (smernice 2006/116) je teda chránený výlučne výsledok ľudskej tvorivej činnosti, tvorivej činnosti, ktorá nie je vylúčená iba z dôvodu, že autor využíva taký technický prostriedok, ako je napríklad fotoaparát.

122. Okrem toho musí byť fotografia výsledkom pôvodnej tvorivej činnosti. [50] Pokiaľ ide o fotografiu, pôvodná tvorba vo vzťahu k fotografovi spočíva vo využití dostupného priestoru na umeleckú tvorbu, a teda v prepožičaní pôvodnej osobitosti, ktorá je vlastná fotografii.

48 — Podľa článku 6 tretej vety smernice 93/98 (smernice 2006/116) môžu členské štáty chrániť fotografie aj nad rámec toho, čo ukladá právo Únie.

49 — Toto vyplýva z odôvodnenia č. 17 smernice 93/98.

50 — Pozri rozsudok Infopaq International (už citovaný v poznámke pod čiarou 47, bod 35), kde Súdny dvor poukazuje na podmienky vyplývajúce z článku 6 smernice 2006/116.

123. Iné kritériá – článok 6 druhá veta smernice 93/98 (smernice 2006/116) to výslovne uvádza – sa nemajú brať do úvahy. Nevyžaduje sa teda určitá úroveň umeleckej kvality ani novátorská povaha. Rovnako málo záleží na cieli, s akým boli použité prostriedky umeleckej tvorby, či na vynaloženom úsilí a finančných prostriedkoch.

Môže totiž okrem iného určiť uhol záberu, pózu a výraz tváre fotografovanej osoby, pozadie, ostrosť, ako aj svetlo a osvetlenie. Obrazne povedané, záleží na tom, že fotograf dáva fotografii svoj „osobný štýl".

125. Je úlohou vnútroštátneho súdu overiť v rámci konania vo veci samej, či pri uplatnení tohto kritéria fotografia, ktorá bola použitá ako vzor na vytvorenie fantómového obrazu, je chránená autorským právom na základe článku 6 prvej vety smernice 93/98 (smernice 2006/116).

124. Požiadavky, ktorým musí fotografia na základe článku 6 smernice 93/98 (smernice 2006/116) zodpovedať, aby mohla byť chránená autorským právom, teda nie sú osobitne vysoké.[51] Pri uplatnení tohto kritéria môže byť portrétna fotografia chránená autorským právom na základe článku 6 smernice 93/98 (smernice 2006/116), vrátane prípadu, keď ide o prácu vykonanú fotografom na objednávku. Dokonca aj vtedy, keď je hlavný predmet takej fotografie, pozostávajúci z fotografovanej osoby, vopred daný, fotograf má dostatočné možnosti umeleckej tvorivosti.

b) O pojme rozmnožovanie

126. Keď je fotografia chránená autorským právom na základe článku 6 smernice 93/98 (smernice 2006/116), jej autor je držiteľom práva rozmnožovania na základe článku 2 písm. a) smernice 2001/29. V súlade s týmto ustanovením môže zakázať alebo povoliť priame alebo nepriame, dočasné alebo trvalé rozmnožovanie, v celku alebo čiastočne, akýmikoľvek prostriedkami a v akejkoľvek

51 — Pozri NORDEMANN, A., in LOEWENHEIM, U.: *Handbuch des Urheberrechts*. Beck, 2. vydanie, 2010, § 9, bod 149. LEISTNER, M.: Copyright Law in the EC: Status quo, recent case law and policy perspectives. In: *Common Market Law Review*. 2009, s. 847, 849 a 850, poznamenáva, že účinkom článku 6 smernice 93/98 (smernice 2006/116) bolo zníženie najnáročnejšieho kritéria uplatňovaného v určitých členských štátoch na účel vyhovenia požiadavkám smernice. Na účely tohto konania teda nie je nevyhnutné pristupovať k hlbšiemu porovnávaniu na jednej strane kritéria nazývaného „sweat of the brow", známeho v „common law", a teda v právnych poriadkoch Spojeného kráľovstva a Írska, a na strane druhej kritéria „pôvodnosti" a „Schaffungshöhe", uplatňovaného kontinentálnymi právnymi poriadkami.

forme. Podľa tejto veľmi širokej formulácie [52] teda k rozmnožovaniu v danom prípade dochádza v rozsahu, v akom žalovaní vo veci samej zverejnili samotné predmetné fotografie. Vyvstáva však otázka, či môže byť zverejnenie predmetného fantómového obrazu tiež kvalifikované ako rozmnožovanie fotografie, na základe ktorej bol vytvorený.

127. Keďže fantómový obraz bol vytvorený pomocou informačných technológií, najskôr prevedením predmetnej fotografie do digitálnej podoby [53] a potom zmenou obrazu v digitálnej podobe za pomoci počítača, zdá sa logické dospieť k záveru, že tu ide o rozmnožovanie v zmysle článku 2 písm. a) smernice. Toto ustanovenie totiž výslovne pokrýva tiež zverejňovanie v zmenenej podobe. V prospech takejto kvalifikácie hovorí tiež odôvodnenie č. 21 smernice 2001/29, podľa ktorého je potrebné činnosti rozmnožovania definovať široko.

128. Tento záver však nie je nevyhnutný. Pri výklade pojmu rozmnožovanie sa totiž nemožno opierať výlučne o znenie článku 2 písm. a) smernice 2001/29, ale je tiež potrebné zohľadniť cieľ sledovaný týmto ustanovením. Ten spočíva v ochrane diela chráneného autorským právom. V tomto kontexte je potrebné rozlišovať medzi dielom a hmotným dielom. *Dielom* je výtvor duševnej činnosti jednotlivca, ktorý je chránený autorským právom. *Hmotné dielo* je fyzický predmet, v ktorom sa prejavuje zachytené dielo chránené autorským právom. Právo rozmnožovania na základe článku 2 písm. a) smernice 2001/29 chráni dielo v zmysle autorského práva. Hmotné dielo chráni iba v rozsahu, v akom existuje riziko dôsledkov pre dielo.

129. Zverejnenie fantómového obrazu teda predstavuje rozmnožovanie portrétnej fotografie, ktorá jej slúžila za vzor iba vtedy, ak výtvor duševnej činnosti jednotlivca, ktorý tvorí základ ochrany tohto vzoru autorským právom, je stále včlenený do fantómového obrazu. Keď bol fantómový obraz vytvorený na základe digitalizovaného obrazu fotografie slúžiacej ako vzor, zdá sa, že v zásade logicky ide o tento prípad. Pokiaľ ide o fantómový obraz, ktorého cieľom je ukázať predpokladaný vzhľad dospelej osoby vo veku 18 rokov, vychádzajúc z obrazu dieťaťa vo veku desiatich rokov, nemožno napriek tomu vylúčiť, že prvky, ktoré sú nositeľmi výtvoru duševnej činnosti jednotlivca vo vzore, sú pri tvorbe fantómového obrazu z veľkej časti potlačené. Ak je napríklad portrétna fotografia využitá výlučne na zaznamenanie biometrických vlastností jednotlivca a potom je fantómový obraz vytvorený na základe týchto vlastností,

52 — Pojem rozmnožovanie v článku 2 smernice 2001/29 predstavuje kombináciu obsahu, ktorý mal pojem rozmnožovanie v predchádzajúcich smerniciach. V tejto záležitosti pozri REINBOTHE, J.: Die EG-Richtlinie zum Urheberrecht in der Informationsgesellschaft. In: *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht – Internationaler Teil*. 2001, s. 733, 736, a LEWINSKY, S.: Der EG-Richtlinienvorschlag zum Urheberrecht und zu verwandten Schutzrechten in der Informationsgesellschaft. In: *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht – Internationaler Teil*. 1998, s. 637, 638.

53 — V tomto prípade by bola samotná digitalizácia rozmnožovaním, ktorého zákonnosť by bolo potrebné posúdiť vzhľadom na článok 5 ods. 1 smernice 2001/29.

zverejnenie tohto fantómového obrazu nepredstavuje zverejnenie v zmysle článku 2 písm. a) smernice 2001/29.

130. Vzhľadom na rámec vymedzený smernicou 2001/29 sa mi naopak nezdá, že by osobitným relevantným kritériom bolo to, aká je úroveň tvorivej činnosti vlastná fantómovému obrazu a či je tento sám dielom chráneným autorským právom. Avšak o čo viac sa fantómový obraz vzďaľuje od vzoru, o to ľahšie bude možné dospieť k záveru, že prvky, ktoré prepožičiavajú vzoru jeho povahu duševného výtvoru jednotlivca, sú vo fantómovom obraze obmedzené na mieru, ktorá už nie je významná, a teda ju už nie je potrebné brať do úvahy.

131. Je úlohou vnútroštátneho súdu vzhľadom na tieto informácie preskúmať v rámci konania vo veci samej, či zverejnenie fantómového obrazu predstavuje rozmnožovanie v zmysle článku 2 písm. a) smernice 2001/29.

c) Návrh

132. Na záver je potrebné konštatovať po prvé, že portrétna fotografia požíva ochranu autorského práva na základe článku 6 smernice 93/98 (smernice 2006/116) vtedy, keď je pôvodným výtvorom duševnej činnosti fotografa, čo platí, ak ten využije dostupný priestor na umeleckú tvorbu a tým vtlačí portrétnej fotografii osobný štýl.

133. Po druhé sa treba domnievať, že zverejnenie fantómového obrazu, ktorý bol vytvorený na základe portrétnej fotografie chránenej autorským právom, predstavuje rozmnožovanie v zmysle článku 2 písm. a) smernice 2001/29 vtedy, keď sa vo fantómovom obraze nachádzajú aj prvky, ktoré prepožičiavajú vzoru jeho povahu pôvodného výtvoru duševnej činnosti.

B — *O tretej prejudiciálnej otázke*

134. Tretia prejudiciálna otázka sa týka výkladu možnosti výnimky predpokladanej v článku 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29. Podľa tohto ustanovenia sú členské štáty oprávnené stanoviť výnimky alebo obmedzenia práv

rozmnožovania a verejného prenosu vtedy, keď ide o využitie na účely verejnej bezpečnosti alebo na zaistenie správneho vykonania alebo informovania o administratívnom, parlamentnom alebo súdnom konaní.

1. Hlavné tvrdenia účastníkov konania

135. Vnútroštátny súd sa pýta po prvé, či uplatnenie uvedeného článku predpokladá, že došlo ku konkrétnej, aktuálnej a výslovnej žiadosti bezpečnostných orgánov o zverejnenie predmetných fotografií, teda či fotografia musí byť zverejnená na účely pátrania z iniciatívy orgánov. V prípade, že sa nič také nevyžaduje, vyvstáva po druhé otázka, či sa médiá môžu dovolávať článku 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29 aj v prípade, ak sa z vlastnej iniciatívy, bez úradnej žiadosti o pátranie rozhodnú, že fotografie sú zverejnené „na účely verejnej bezpečnosti". Ak to nie je možné, kladie sa po tretie otázka, či na účely článku 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29 stačí, ak médiá neskôr tvrdia, že fotografie boli zverejnené na účely pátrania, alebo či je v každom prípade potrebné, aby bola čitateľom adresovaná konkrétna žiadosť žiadajúca ich o príspevok k objasneniu trestného činu a aby bola táto žiadosť priamo spojená so zverejnením fotografie.

136. *Žalobkyňa vo veci samej* a *španielska vláda* zastávajú názor, že článok 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29 sa uplatňuje len vtedy, keď bezpečnostné orgány vydali konkrétnu, aktuálnu a výslovnú žiadosť na zverejnenie predmetných fotografií. Poznamenávajú, že rozhodnutie, či a ako sa táto možnosť obmedzenia využije, prináleží príslušným vnútroštátnym správnym a súdnym orgánom. Ochrana verejnej bezpečnosti spadá do výlučnej pôsobnosti verejných orgánov, a teda im prináleží rozhodnúť, v akých médiách a v akej podobe môžu byť fotografie na účely pátrania zverejnené. V prospech tohto názoru podľa žalobkyne vo veci samej svedčí aj skutočnosť, že smernica 2001/29 smeruje k zaisteniu vysokej úrovne ochrany práv k výtvorom duševného vlastníctva. Ak by sa médiá mohli dovolávať toho, že fotografia bola zverejnená v záujme verejnej bezpečnosti, mohli byť ľubovoľne využívať diela chránené autorským právom bez toho, aby získali súhlas autora. Podľa žalobkyne vo veci samej článok 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29 navyše vyžaduje, aby bolo zverejnenie fotografií sprevádzané výzvou na účasť na vyšetrovaní. Nestačí, keď médiá dodatočne uvedú, že fotografie boli zverejnené na účely vyšetrovania.

137. *Žalovaní vo veci samej*, *rakúska vláda* a *Komisia* sa naopak domnievajú, že médiá sa môžu dovolávať článku 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29 aj v prípade, že neexistuje aktuálne a výslovné oznámenie o pátraní. Toto ustanovenie neobsahuje nijaký náznak, že by bola potrebná konkrétna a výslovná výzva bezpečnostných orgánov na zverejnenie fotografií.

138. Argumentácia týchto účastníkov konania sa potom líši.

139. Žalovaní vo veci samej zdôrazňujú, že článok 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29 poskytuje členským štátom tiež možnosť povoliť voľné využívanie diel na zaistenie správneho vykonania administratívneho, parlamentného alebo súdneho konania. Komisia sa naopak domnieva, že článok 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29 upravuje dve samostatné situácie a že v tejto veci ide iba o predpoklad využitia na účely verejnej bezpečnosti.

140. Žalovaní vo veci samej okrem iného tvrdia, že médiá sa môžu dovolávať priamo článku 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29 vtedy, keď sú obrazy zverejnené v záujme verejnej bezpečnosti. V tomto kontexte pripomínajú najmä dôležitosť slobody tlače. Médiá musia mať možnosť slobodne sa rozhodnúť, teda bez toho, aby bola nevyhnutná výzva orgánov, kedy pokryjú udalosť a vykonajú pátranie. Navyše už opis skutkov v médiách stačí na to, aby viedol čitateľov k oznámeniu informácií dôležitých na objasnenie trestného činu súdnym orgánom.

141. Rakúska vláda a Komisia tvrdia, že pokiaľ ide o ne, stanovenie výnimiek a obmedzení na účely verejnej bezpečnosti je vyhradené príslušným vnútroštátnym orgánom. Tie však musia rešpektovať rámec definovaný článkom 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29 a trojakú podmienku. Médiá sa teda nemôžu ľubovoľne rozhodovať, kedy ide o verejnú bezpečnosť.

142. Komisia okrem iného vysvetľuje, že zverejnenie fotografií musí byť nevyhnutné na účely verejnej bezpečnosti a byť primerané sledovanému cieľu verejnej bezpečnosti. V prípade, keď policajné orgány požiadali médiá o zverejnenie fotografie, existuje silný predpoklad, že k využitiu došlo na účely verejnej bezpečnosti. Naopak, ak neexistuje zjavná spojitosť medzi zverejnením fotografie a sprievodným textom na jednej strane a verejnou bezpečnosťou na druhej strane a keď vydavateľ až následne tvrdí, že to bol ten prípad, existuje silné podozrenie, že k využitiu v skutočnosti nedošlo na účely verejnej bezpečnosti.

143. Rakúska vláda zastáva názor, že stačí, keď je zverejnenie fotografií objektívne takej povahy, že prispieva k objasneniu trestných činov.

2. Právne posúdenie

144. Ako vyplýva z uznesenia vnútroštátneho súdu o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, tretiu otázku je potrebné chápať aj so zreteľom na stanoviská, ktoré Oberster Gerichtshof vyjadril v rámci konania o nariadení predbežného opatrenia.[54] Oberster Gerichtshof v ňom totiž konštatoval, že podľa vnútroštátneho práva voľné využívanie predmetných fotografií na účely verejnej bezpečnosti nevyžadovalo predchádzajúcu výslovnú výzvu bezpečnostných orgánov na zverejnenie obrazov. Naopak, stačilo, že fotografie boli bezpečnostným orgánom dostupné na účely ich zverejnenia a že v kontexte ich zverejnenia bolo zdôraznené skutočne prebiehajúce vyšetrovanie orgánov činných v trestnom konaní s cieľom objasnenia trestných činov.

145. Svojou otázkou rozdelenou do troch častí si vnútroštátny súd želá zistiť, či je tento prístup v súlade s článkom 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29.

54 — Pozri bod 38 týchto návrhov.

146. Pred odpovedaním na túto otázku preskúmam legislatívny postup uplatnený pri článku 5 ods. 3 uvedenej smernice, a teda tiež pri jeho písm. e).

a) O legislatívnom postupe uplatnenom pri článku 5 ods. 3 smernice 2001/29

147. Článok 5 smernice 2001/29 upravuje súbor výnimiek z autorského práva. Ako vyplýva z odôvodnenia č. 32 uvedenej smernice, tento zoznam je vyčerpávajúci, keďže jeho cieľom je zaistenie určitej minimálnej úrovne harmonizácie, pokiaľ ide o povolené výnimky. Pojmy používané v článku 5 ods. 3 smernice sú teda autonómnymi pojmami práva Únie.

148. Článok 5 ods. 3 smernice upravuje súbor fakultatívnych obmedzení. Členské štáty môžu stanoviť obmedzenia, ktoré sú tam vymenované, nie sú však povinné to urobiť. Keďže členské štáty majú právo rozhodnúť sa o samotnej zásade, či stanovia alebo nestanovia niektorú z výnimiek vymenovaných v uvedenom odseku 3, sú to tiež v súlade so zásadou *qui potest majus, potest et minus* predovšetkým ony, kto rozhoduje o konkrétnych podmienkach tohto obmedzenia. Musia však potom rešpektovať určité pravidlá. V prvom rade určitá miera práva na stanovenie výnimky ponecháva členským štátom možnosť slobodne sa rozhodnúť pre stanovenie alebo nestanovenie výnimky, ale za predpokladu,

že členské štáty toto právo využijú, ukladá určité minimálne požiadavky. Navyše členské štáty musia v každom prípade rešpektovať trojakú podmienku článku 5 ods. 5 smernice 2001/29. Sú tak oprávnené uplatniť obmedzenia iba v určitých osobitných prípadoch (*prvá podmienka*), pri ktorých nedochádza ku konfliktu s bežným využívaním diela (*druhá podmienka*) a ktoré neodôvodnene nepoškodzujú oprávnené záujmy nositeľa práv (*tretia podmienka*).[55] Dodatočné požiadavky okrem toho môžu tiež vyplývať z ostatných pravidiel práva Únie. Z odôvodnenia č. 32 smernice napokon vyplýva, že členské štáty musia uplatňovať svoje oprávnenie voľnej úvahy koherentne.

b) O prvej časti tretej prejudiciálnej otázky

149. Článok 5 ods. 3 smernice tak načrtáva právny rámec, ktorý musí členský štát rešpektovať. Akým spôsobom členský štát konkrétne prispôsobí výnimku predpokladanú týmto ustanovením, však vnútri stanoveného rámca spadá do jeho oprávnenia voľnej úvahy.

150. Pre uplatňovanie článku 5 ods. 3 písm. e) smernice to znamená, že členský štát je viazaný týmto ustanovením v rozsahu, v akom určuje hranice toho, čo členský štát môže považovať za prípad, v ktorom ide o verejnú bezpečnosť takej povahy, ktorá odôvodňuje výnimku z autorského práva alebo jeho obmedzenie. V rámci týchto obmedzení však členský štát v zásade môže na základe svojej voľnej úvahy určiť prípady, v ktorých považuje za dôvodné stanoviť výnimku alebo obmedzenie autorského práva.

151. S ohľadom na legislatívny postup uplatnený pri článku 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29 je potrebné prvú časť tretej prejudiciálnej otázky chápať v tom zmysle, že vnútroštátny súd chce vedieť, či súd členského štátu pri svojom výklade uplatniteľných vnútroštátnych ustanovení prekročil hranice uložené článkom 5 ods. 3 písm. e) smernice, keď konštatoval, že v takom prípade, o aký ide v tejto veci, nie je na možnosť zverejnenia fotografií chránených autorským právom bez súhlasu ich autora nevyhnutná aktuálna a výslovná žiadosť bezpečnostných orgánov.

152. Táto vec je totiž charakterizovaná skutočnosťou, že Natascha K. bola hľadaná po jej únose v roku 1998 a že predmetné fotografie boli z tohto dôvodu dostupné bezpečnostným

55 — Pokiaľ ide o trojakú podmienku, pozri bod 134 mojich návrhov vo veci Infopaq International (už citované v poznámke pod čiarou 47).

orgánom s cieľom ich zverejnenia. Po tom, čo sa Nataschi K. v roku 2006 podarilo utiecť svojmu únoscovi, zasa neexistovalo aktuálne a výslovné oznámenie o pátraní.

153. Je potrebné predovšetkým poznamenať, že podľa znenia článku 5 ods. 3 písm. e) smernice je rozhodujúcim faktorom to, že k výnimke alebo obmedzeniu práva rozmnožovania došlo na účely verejnej bezpečnosti. Preto je relevantným kritériom to, či je rozmnožovanie objektívne vhodné na sledovanie cieľov verejnej bezpečnosti. [56]

154. Napokon je potrebné poznamenať, že oznámenie o pátraní s cieľom nájsť osobu, ktorá bola unesená, alebo nájsť jej únoscu (únoscov), sleduje cieľ verejnej bezpečnosti v zmysle článku 5 ods. 3 písm. e) smernice.

155. Okrem toho členský štát neprekračuje hranice vymedzené článkom 5 ods. 3 písm. e) smernice, ak dospeje k názoru, že o verejnú bezpečnosť ide naďalej aj vtedy, keď už od vydania oznámenia o pátraní uplynul značný čas. Nie je totiž vylúčené, že hľadaná osoba bude nájdená až niekoľko rokov po vydaní oznámenia o pátraní.

156. Aj keď vnútroštátny orgán verejnej bezpečnosti v minulosti vydal oznámenie o pátraní a poskytol v tomto kontexte fotografie na účel ich zverejnenia, obmedzenie by napriek tomu už nemalo byť považované za primerané sledovaniu cieľa verejnej bezpečnosti vtedy, keď sa toto oznámenie o pátraní stalo bezpredmetným. Preto bude úlohou vnútroštátneho súdu overiť, aké boli ciele sledované pôvodným oznámením o pátraní a či tieto ciele už neboli splnené z dôvodu úteku Natasche K. a samovraždy jej únoscu, ktorá po úteku bezprostredne nasledovala.

157. Ak by mal vnútroštátny súd dospieť k záveru, že pátranie sledovalo ešte ďalšie ciele, ktoré sa nestali bezpredmetnými, ako napríklad pátranie po prípadnom spolupáchateľovi [57], bude jeho úlohou overiť, či zverejnenie predmetných fotografií v novinách a časopise objektívne mohlo prispieť k uskutočneniu týchto ďalších cieľov pátrania. Je pravda, že nie je vylúčené, aby dokonca aj novinové články, ktoré samy nevyzývajú na poskytnutie informácií, boli objektívne takej povahy, že

56 — Mimo rámca tejto veci je teda potrebné konštatovať, že pojem verejná bezpečnosť v zmysle článku 5 ods. 3 písm. e) smernice nepokrýva len skupinu prípadov týkajúcich sa oznámenia o pátraní.

57 — Na ten odkazujú žalovaní vo veci samej.

prispejú k pátraniu orgánov verejnej bezpečnosti. Článok však musí prinajmenšom preukázať súvislosť so stále prebiehajúcim vyšetrovaním. Okrem toho musí byť zverejnenie fotografií objektívne takej povahy, aby prispelo k týmto ďalším cieľom pátrania. V tejto veci bude preto úlohou vnútroštátneho súdu najmä preskúmať, či zverejnenie fotografií starých osem rokov a fantómového obrazu unesenej osoby objektívne môže byť vhodné na vypátranie prípadného spolupáchateľa, ktorého neumožnilo vypátrať využitie tých istých fotografií pred ôsmimi rokmi.

158. Ak s uplatnením citovaného kritéria vnútroštátny súd dospeje k záveru, že podmienky článku 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29 sú dodržané, bude jeho úlohou okrem iného overiť, či je splnená trojaká podmienka. V tomto prípade bude musieť najmä overiť, či je skutočne splnená tretia podmienka, teda že neboli neodôvodnene poškodené oprávnené záujmy nositeľa práv. Tak by to mohlo byť konkrétne v prípade, ak by rozmnožovanie predmetných fotografií slúžilo v prvom rade na ilustráciu článku o Nataschi K. a vydanie oznámenia o pátraní orgánov verejnej bezpečnosti by bolo vo vzťahu k tomuto účelu odsunuté do ústrania.

c) O druhej časti tretej prejudiciálnej otázky

159. Druhou časťou svojej tretej prejudiciálnej otázky si vnútroštátny súd želá vedieť, či médiá môžu z vlastnej iniciatívy rozhodnúť, že fotografia je zverejnená na účely verejnej bezpečnosti, teda či sa médiá môžu odvolávať priamo na článok 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29, „obíduc“ tak príslušné bezpečnostné orgány.

160. Na túto otázku treba odpovedať záporne.

161. Ako som vysvetlila vyššie [58], článok 5 ods. 3 písm. e) smernice uvádza, že členské štáty *majú právo* stanoviť výnimky alebo obmedzenia autorského práva na účely verejnej bezpečnosti. Členský štát teda nie je vôbec povinný na základe tohto ustanovenia také obmedzenie zaviesť. Ak ho zavedie, môže rozhodovať o jej podmienkach v rámci obmedzení definovaných právom Únie. Rozhodnutie o tom, v akých prípadoch spadajúcich pod článok 5 ods. 3 písm. e) smernice je dôvodné upraviť obmedzenie autorského práva, teda v zásade spadá do oprávnenia voľnej úvahy členského štátu.

58 — Pozri body 148 až 150 týchto návrhov.

162. Médiá by sa teda nemali odvolávať priamo na článok 5 ods. 3 písm. e) smernice na odôvodnenie rozmnoženia fotografií chránených autorským právom už preto, lebo toto ustanovenie na to nie je dostatočne presné a bezpodmienečné.

d) O tretej časti tretej prejudiciálnej otázky

165. Na tretiu časť tretej prejudiciálnej otázky nie je potrebné odpovedať, keďže bola položená iba pre prípad kladnej odpovede na druhú časť.

163. Argument, ktorý žalovaní vo veci samej majú v úmysle vyvodzovať v tomto kontexte zo slobody tlače, tvrdiac, že ich možnosti pokrývať udalosť by boli obmedzené, je irelevantný. Článok 5 ods. 3 písm. e) smernice zveruje právomoci členským štátom s cieľom ochrany verejnej bezpečnosti. Jeho účelom teda nie je vyvažovať ochranu duševného vlastníctva a slobody tlače. Toto vyvažovanie je naopak vyjadrené najmä v článku 5 ods. 3 písm. c) (sloboda tlače) a písm. d) (voľná citácia) smernice 2001/29, a teda ho treba zohľadniť pri výklade týchto ustanovení.

C — *O druhej prejudiciálnej otázke*

166. Druhá otázka položená vnútroštátnym súdom sa týka článku 5 ods. 3 písm. d) smernice 2001/29. V súlade s týmto ustanovením sú členské štáty oprávnené stanoviť výnimky alebo obmedzenia práva rozmnožovania vtedy, keď ide o citácie napríklad na účely kritiky alebo zhrnutia, pokiaľ sa týkajú diela, ktoré už bolo v súlade so zákonom sprístupnené verejnosti. Ďalšími podmienkami je, že je označený zdroj vrátane mena autora, pokiaľ sa to neukáže nemožné, a že použitie citácií je v súlade s prípustnou praxou a v takom rozsahu, aký sa vyžaduje na tento osobitný účel.

164. Na záver je preto potrebné konštatovať, že médiá sa nemôžu odvolávať priamo na článok 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29 na odôvodnenie rozmnožovania fotografií chránených autorským právom.

167. Vnútroštátny súd si želá v prvom rade vedieť, či sa toto ustanovenie môže uplatniť aj vtedy, keď samotný článok v tlači, v ktorom sa cituje dielo, nie je literárne dielo chránené

autorským právom. V druhom rade kladie otázku, či ustanovenie môže byť uplatnené aj v prípade, keď nie je uvedené meno autora alebo výkonného umelca citovaného diela.

1. Tvrdenia účastníkov konania

168. Žalovaní vo veci samej zastávajú názor, že druhá prejudiciálna otázka je neprípustná vo svojej *prvej časti*, keďže je na účely rozhodnutia irelevantná z dôvodu, že vnútroštátny súd neuviedol, či sú články chránené autorským právom.

169. V merite veci žalobkyňa vo veci samej a talianska vláda vysvetľujú, že prekážkou uplatnenia článku 5 ods. 3 písm. d) smernice 2001/29 je to, keď samotný článok v tlači citujúci dielo nie je literárne dielo chránené autorským právom. Podľa talianskej vlády možno túto analýzu oprieť o text uvedeného ustanovenia. Talianska vláda a žalobkyňa vo veci samej sa okrem iného dovolávajú cieľov vysokej úrovne ochrany autorského práva a primeraného odmeňovania autora.

170. Žalovaní vo veci samej, rakúska vláda a Komisia sa naopak domnievajú, že článok 5 ods. 3 písm. d) smernice neobsahuje podmienku, aby samotný článok v tlači citujúci dielo bol literárne dielo chránené autorským právom, pretože právo citácie možno odôvodniť aj v tomto type prípadov. Komisia v tomto kontexte poukazuje na znenie ustanovenia a na skutočnosť, že výnimky vymenované v článku 5 smernice sú vyčerpávajúce. Okrem toho je potrebné vytvoriť spravodlivú rovnováhu medzi ochranou duševného vlastníctva a záujmom na voľnom využívaní prostredníctvom citácie.

171. Subsidiárne žalovaní vo veci samej a španielska vláda vysvetľujú, že dokonca aj článok v tlači môže byť chránený autorským právom.

172. Pokiaľ ide o *druhú časť* druhej prejudiciálnej otázky, žalobkyňa vo veci samej, španielska, talianska a rakúska vláda, ako aj Komisia vysvetľujú, že článok 5 ods. 3 písm. d) smernice nie je uplatniteľný vtedy, keď meno autora alebo výkonného umelca citovaného diela alebo iného predmetu ochrany nie je správne označené, pokiaľ sa to neukáže nemožné. Rakúska vláda zdôrazňuje jasnosť znenia uvedeného ustanovenia.

173. Podľa žalovaných vo veci samej je táto otázka neprípustná, keďže odpoveď vyplýva už z textu predmetného ustanovenia. Pokiaľ ide o vecné hľadisko, vysvetľujú, že článok 5 ods. 3 písm. d) smernice sa uplatňuje aj v prípade, keď nie je uvedené meno autora alebo výkonného umelca citovaného diela alebo iného predmetu ochrany. Okrem toho, postupujúc obvyklým spôsobom, ani nedokázali zistiť meno alebo obchodné meno žalobkyne vo veci samej. Agentúra, od ktorej dostali predmetné fotografie, ich totiž sama získala určitý čas predtým bez akéhokoľvek označenia od polície na účely pátrania alebo počas tlačovej konferencie.

174. Žalobkyňa vo veci samej a talianska vláda naopak tvrdia, že skutočnosť, že žalovaní vo veci samej získali predmetné fotografie prostredníctvom tlačovej agentúry, neoslobodila žalovaných vo veci samej od povinnosti označiť správneho autora.

175. *Okrem toho* účastníci konania predná-šajú pripomienky týkajúce sa ďalších podmienok článku 5 ods. 3 písm. d) smernice. Žalobkyňa vo veci samej, španielska a rakúska vláda, ako aj Komisia zdôrazňujú, že toto ustanovenie sa uplatní len vtedy, keď boli fotografie použité ako citácie, teda keď je ich funkciou podporovať text článku. Tak to nie je v prípade, keď boli použité výlučne na upútanie pozornosti čitateľa k článku.

176. Podľa rakúskej vlády a Komisie môže článok 5 ods. 3 písm. d) smernice povoľovať citáciu celých fotografií aj vtedy, keď je nevyhnutná s ohľadom na cieľ citácie. V tomto prípade však trojaká podmienka článku 5 ods. 5 uvedenej smernice vykazuje osobitnú dôležitosť. Talianska vláda a Komisia však pochybujú o tom, že by v rámci sporu vo veci samej bola trojaká podmienka splnená, a to najmä prvá a tretia podmienka.

177. Žalovaní vo veci samej naopak tvrdia, že ostatné podmienky článku 5 ods. 3 písm. d) smernice sú takisto splnené. Konkrétne zverejnenie bolo uskutočnené v rámci prípustnej praxe, keďže žalovaní vo veci samej získali zverejnené fotografie od tretích osôb v dobrej viere. Okrem toho je potrebné vziať do úvahy právo na slobodu prejavu.

2. Právne posúdenie

178. Ako vyplýva z uznesenia vnútroštátneho súdu o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, druhú prejudiciálnu otázku je tiež potrebné chápať so zreteľom na stanoviská

vyjadrené Oberster Gerichtshof v jeho rozhodnutí v konaní o nariadení predbežného opatrenia.[59] Oberster Gerichtshof tam vysvetlil, že na základe pravidiel vnútroštátneho práva je voľné využívanie z dôvodu citácie v denníkoch a časopisoch možné, ale že citácia celých fotografií je povolená len vtedy, keď je nevyhnutná vzhľadom na cieľ citácie a keď tým nedôjde k podstatnému zníženiu hospodárskej hodnoty fotografie.

a) O prvej časti druhej prejudiciálnej otázky

179. Prvou časťou druhej prejudiciálnej otázky si vnútroštátny súd želá zistiť, či je článok 5 ods. 3 písm. d) smernice 2001/29 uplatniteľný vtedy, keď samotné médium, v ktorom sa nachádza citácia, nepožíva ochranu autorského práva.

180. Otázka je podstatná na rozhodnutie vo veci. Na rozdiel od toho, čo tvrdia žalovaní vo veci samej, nie je nevyhnutné, aby vnútroštátny súd najskôr overoval, či sú články chránené autorským právom. Návrh na začatie prejudiciálneho konania na základe článku 267 ZFEÚ totiž nemá subsidiárnu povahu v tom zmysle, že by vnútroštátny súd musel vyriešiť všetky ostatné sporné otázky predtým, než predloží Súdnemu dvoru otázku výkladu práva Únie.

181. Rovnako treba v tomto ohľade predovšetkým zdôrazniť, že možnosť obmedzenia predpokladaná v článku 5 ods. 3 písm. d) smernice je pre členské štáty fakultatívna, a teda že v zásade disponujú oprávnením voľnej úvahy rozhodnúť sa upraviť alebo neupraviť túto výnimku vo svojom vnútroštátnom práve, ako aj jej podmienky vnútri rámca uloženého právom Únie, avšak pri dodržaní výhrad vysvetlených v bode 148 týchto návrhov.

182. Preto je potrebné otázku vnútroštátneho súdu chápať v tom zmysle, že sa ňou snaží zistiť, či členský štát prekročí rámec uložený týmto ustanovením práva Únie vtedy, ak vo svojom vnútroštátnom práve nepodmieni právo citácie tým, aby bol článok citujúci dielo sám chránený autorským právom.

183. Na túto otázku treba odpovedať záporne.

184. Po prvé text článku 5 ods. 3 písm. d) smernice nestanovuje v tomto zmysle žiadnu obmedzujúcu podmienku.

59 — Pozri bod 38 týchto návrhov.

185. Po druhé smernica neobsahuje žiaden ďalší prvok umožňujúci dospieť k záveru o existencii takej podmienky. Zo všeobecnej štruktúry všetkých možností obmedzení upravených v článku 5 ods. 3 smernice naopak vyplýva, že tieto možnosti obmedzení vôbec nespočívajú na základnej myšlienke, že by autorské právo k jednému dielu bolo možné obmedziť iba v prospech druhého diela.

186. Po tretie sa mi ani nezdá, že by cieľ tohto ustanovenia svedčil v prospech výkladu v tomto zmysle. Možnosť obmedzenia na základe článku 5 ods. 3 písm. d) smernice je potrebné vidieť so zreteľom na záujem na slobode myslenia a diskusie. Jeho cieľom je teda konkrétnejšie zaistenie uplatňovania slobody prejavu a slobody tlače. Prejavy, ktoré sú samotné chránené autorským právom, však môžu úplne patriť do oblasti ochrany týchto základných práv.

187. Po štvrté Bernský dohovor, ktorý je predchodcom možnosti výnimky upravenej v článku 5 ods. 3 písm. d) smernice [60] a so zreteľom na ktorý ju preto treba vykladať, navyše neobsahuje ani najmenší náznak v prospech takého zužujúceho výkladu.

60 — Pozri článok 10 ods. 1 Bernského dohovoru.

188. Po piate ani trojaká podmienka článku 5 ods. 5 smernice nestanovuje, že by výhody požívali iba citácie v dielach chránených autorským právom. V tomto ohľade môžem predovšetkým poukázať na argumenty, ktoré som práve vysvetlila. Okrem iného sa nezdá, že by citácie v dielach nechránených autorským právom vo väčšej miere nepriaznivo ovplyvňovali bežné využívanie fotografie chránenej autorským právom ako citácie v chránených literárnych dielach.

189. Na záver je preto potrebné konštatovať, že nevyhnutnou podmienkou podľa článku 5 ods. 3 písm. d) smernice nie je to, aby bol samotný článok, v ktorom sa nachádza citácia v zmysle tohto ustanovenia, chránený autorským právom.

190. Keďže článok 5 ods. 3 písm. d) smernice poskytuje členským štátom možnosť, v zásade sú oprávnené ohraničiť vo svojom vnútroštátnom práve právo citácie obmedzujúcejším rámcom, než ho upravujú obmedzenia rámca uloženého právom Únie a týmto ustanovením. Musia však rešpektovať ostatné požiadavky práva Únie, spomedzi nich najmä slobodu prejavu a slobodu tlače.

b) O druhej časti druhej prejudiciálnej otázky

191. Druhou časťou svojej druhej prejudiciálnej otázky chce vnútroštátny súd zistiť, či výnimku na základe článku 5 ods. 3 písm. d) smernice 2001/29 možno uplatniť v prípade, keď v článkoch v tlači nie je uvedený autor zverejnenej fotografie. Túto otázku je potrebné chápať tiež v tom zmysle, že vnútroštátny súd sa pýta, či členský štát prekračuje rámec vyznačený článkom 5 ods. 3 písm. d) smernice vtedy, ak vnútroštátne právo povoľuje aj citáciu bez označenia mena autora citovaného diela.

192. Na rozdiel od toho, čo tvrdia žalovaní vo veci samej, je prejudiciálna otázka prípustná. Z článku 104 ods. 3 druhého odseku Rokovacieho poriadku Súdneho dvora vyplýva, že dokonca aj ak odpoveď na prejudiciálnu otázku neponecháva priestor na žiadne rozumné pochybnosti, prejudiciálna otázka nie je neprípustná, ale možno o nej rozhodnúť uznesením.

193. Z vecného hľadiska obsahuje otázka dva prvky. Keďže podľa článku 5 ods. 3 písm. d) smernice meno autora musí byť uvedené, len pokiaľ sa to neukáže nemožné, vyvstáva predovšetkým otázka, kedy nastáva nemožnosť v zmysle tohto ustanovenia (i). Potom je potrebné pýtať sa na právne dôsledky, ktoré musí členský štát stanoviť pre prípad, keď označenie nebolo nemožné, ale meno autora napriek tomu nebolo uvedené (ii).

i) O nemožnosti uviesť meno autora

194. Článok 5 ods. 3 písm. d) smernice 2001/29 nedefinuje, kedy sa ukazuje označenie zdroja a autora nemožným.

195. Na jednej strane text tohto ustanovenia vyžaduje nemožnosť. Mimoriadna obťažnosť teda ešte nestačí. To svedčí v prospech dosť prísneho kritéria. V prospech takej povahy svedčia aj ciele vysokej úrovne ochrany a spravodlivej odmeny, ktorými je smernica motivovaná. [61] Okrem toho zo slov „sa neukáže“ vyplýva [62], že od osoby citujúcej dielo treba očakávať, že vyvinie prinajmenšom určité úsilie s cieľom zistiť zdroj a meno autora.

61 — Pozri odôvodnenia č. 4, 9 a 10 smernice 2001/29.

62 — V nemeckej jazykovej verzii „sich… erweist“, v anglickej verzii „turns out to be“, v španielčine „resulte“ v holandčine „blijkt“ v portugalčine „se revele“ a v slovinčine „se… izkaže“. V talianskej jazykovej verzii menej jasné „in caso di“.

196. Na strane druhej je potrebné vziať do úvahy to, že právo citácie slúži na umožnenie uplatňovania slobody prejavu a slobody tlače. Požiadavky vo vzťahu k nemožnosti nesmú byť také vysoké, aby sa v praxi stalo nemožným uplatniť právo na citáciu vtedy, keď autora nemožno identifikovať.

197. Otázku, či bolo v zmysle článku 5 ods. 3 písm. d) smernice označiť autora nemožné, je navyše potrebné posúdiť so zohľadnením všetkých okolností konkrétneho prípadu.

198. V tejto veci musí vnútroštátny súd zohľadniť najmä to, že predmetné fotografie boli použité v rámci oznámenia o pátraní. V tomto type prípadov sa osoba želajúca si citovať fotografiu totiž nemôže spoliehať jednoducho na to, že osoba, ktorá má v držbe hmotný substrát fotografie, bude tiež držiteľom práv k fotografii. Okrem toho bude v tomto type prípadov od osoby želajúcej si citovať fotografiu potrebné vyžadovať, aby pristúpila k pátraniu vtedy, keď meno autora nevyplýva z fotografie. Meno autora totiž spravidla na fotografiách používaných v rámci policajného pátrania nie je vytlačené.

199. V prospech vysokej úrovne požiadaviek vo vzťahu k povinnosti spočívajúcej na žalovaných vo veci samej hovorí okrem iného trojaká podmienka článku 5 ods. 5 smernice. Druhá a tretia podmienka vyžadujú, aby nedošlo ku konfliktu s bežným využívaním diela a aby neboli neodôvodnene poškodené oprávnené záujmy nositeľa práv. Táto vec je charakterizovaná skutočnosťou, že pátracími opatreniami polície, teda opatreniami na účely verejnej bezpečnosti, už boli porušené autorské práva žalobkyne vo veci samej a že tieto opatrenia vyvolali rozmnožovanie predmetných fotografií bez jej súhlasu a bez toho, aby bola označená ako autorka fotografií. Aby pri tomto type prípadov nebolo autorské právo zbavené všetkej hodnoty, podľa môjho názoru iba vo výnimočných prípadoch bude možné dospieť k záveru, že osoba želajúca si citovať dielo sa bude môcť dovolávať toho, že bolo nemožné označiť autora, bez toho, aby po ňom sama pátrala.

200. Bez toho, aby som chcela prejudikovať posúdenie, ktoré bude vnútroštátny súd vyzvaný vykonať v tomto prípade, sa mi vzhľadom na skutkové informácie poskytnuté v uznesení vnútroštátneho súdu o návrhu na začatie prejudiciálneho konania zdá dosť pravdepodobné, že označenie sa vo vzťahu k žalovaným vo veci samej neukázalo ako nemožné.

ii) O právnych následkoch neexistencie nemožnosti

201. Ak by vnútroštátny súd konštatoval, že označenie mena autora sa neukázalo ako nemožné, vyvstáva potom otázka, aké právne následky musí členský štát stanoviť v tomto

type prípadov. Jedným z možných prístupov je zastávať názor, že zverejnenie teda pri neexistencii súhlasu autora nie je oprávnené. Iným predstaviteľným riešením je, že zverejnenie napokon zostáva oprávneným, ale autor sa môže domáhať uvedenia svojho mena.

202. S článkom 5 ods. 3 písm. d) smernice sa mi zdá zlučiteľný iba prístup, podľa ktorého citácia bez uvedenia mena autora a bez jeho súhlasu predstavuje neoprávnené zverejnenie.

203. V prospech tejto analýzy svedčí po prvé text článku 5 ods. 3 písm. d) smernice. Ten totiž uvádza, že členský štát je oprávnený upraviť právo na citáciu, iba ak je označený zdroj vrátane mena autora. To vedie k domnienke, že ide o podmienku, ktorú členský štát využívajúci právomoc, ktorú mu zveruje článok 5 ods. 3 písm. d) smernice, musí nevyhnutne rešpektovať.

204. Tento výklad je po druhé potvrdený skutočnosťou, že táto podmienka je v tomto ustanovení vyslovená s ďalšími podmienkami, ktoré sú samy osebe zjavne kogentné. Presnejšie ide o podmienky, že citácie musia byť vykonané v súlade s prípustnou praxou v takom rozsahu, aký sa vyžaduje na sledovaný účel.

205. Po tretie v prospech tejto analýzy svedčí predmet a účel tejto podmienky. V zásade je autor schopný rozhodnúť sa o použití svojho diela. Je pravda, že článok 5 ods. 3 písm. d) smernice umožňuje členskému štátu obmedziť autorské právo v záujme slobody prejavu a slobody tlače. Prostredníctvom povinnosti označiť zdroj a meno autora sa však usiluje ponechať autorovi určitú minimálnu kontrolu. Autor teda musí mať možnosť okrem iného kontrolovať, či využitie jeho diela neprekračuje hranice zákonnej citácie. Prístup, podľa ktorého by bolo rozmnožovanie zákonné, hoci nie je uvedené meno autora, a podľa ktorého by sa autor mohol len domáhať, aby meno autora uvedené bolo, by predstavoval riziko, že autor by nemohol vykonávať túto kontrolu efektívne. Ak totiž jeho meno uvedené nie je, v množstve prípadov riskuje, že nebude informovaný o použití svojho diela.

206. Argumenty vysvetlené vyššie hovoria v prospech toho, aby bolo označenie mena považované za nevyhnutnú podmienku možnosti výnimky na základe článku 5 ods. 3 písm. d) smernice 2001/29. Z nerešpektovania tejto podmienky v dôsledku toho vyplýva,

že rozmnoženina nie je, dovolávajúc sa tohto ustanovenia, oprávnená. [63]

iii) Návrh

207. S ohľadom na všetko, čo bolo uvedené vyššie, je potrebné dospieť k záveru, že rámec voľnej citácie definovaný článkom 5 ods. 3 písm. d) smernice bol prekročený vtedy, keď meno autora fotografie nie je uvedené, hoci sa to neukázalo nemožné. Toto označenie sa neukázalo nemožné vtedy, keď osoba citujúca dielo neprijala všetky opatrenia na identifikovanie autora, ktoré sa vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu javia primerané.

c) Dodatočné pripomienky

208. Druhá prejudiciálna otázka sa týka iba aspektov, ktoré sú dôležité v rámci článku 5 ods. 3 písm. d) smernice 2001/29. Keďže v rámci prejudiciálneho konania môže Súdny dvor poskytnúť vnútroštátnemu súdu všetky informácie, ktoré považuje za užitočné na vyriešenie sporu vo veci samej [64], želám si okrem dvoch aspektov prednesených vnútroštátnym súdom rozobrať tri ďalšie aspekty vzťahujúce sa na hranice rámca stanoveného právom Únie podľa článku 5 ods. 3 písm. d) a článku 5 ods. 5 smernice 2001/29. Ide predovšetkým o otázku, za akých podmienok naozaj ide o citáciu v zmysle článku 5 ods. 3 písm. d) smernice 2001/29 (i). Potom vyvstáva otázka, či dokonca aj citácia celého diela môže predstavovať citáciu v zmysle tohto ustanovenia (ii). Napokon ešte preskúmam obmedzenie uložené tejto možnosti výnimky z dôvodu podmienky, že využitie musí byť uskutočnené v súlade s prípustnou praxou, ako aj s trojakou podmienkou podľa článku 5 ods. 5 smernice (iii).

i) Citácia napríklad na účely kritiky alebo zhrnutia

209. Článok 5 ods. 3 písm. d) smernice 2001/29 stanovuje, že členské štáty môžu stanoviť výnimky alebo obmedzenia vtedy, keď ide o citácie na účely kritiky alebo zhr-

63 — V tomto zmysle tiež GÖTTING, H.-P., in LOEWENHEIM, U.: *Handbuch des Urheberrechts*. Beck, 2010, § 32, bod 12.

64 — Pozri bod 117 týchto návrhov.

nutia. Rozhodujúcim prvkom je teda to, že rozmnoženie je uskutočnené na účely citácie.

ii) Citácia celého diela

210. Pojem citácia nie je v smernici definovaný. Podľa bežného významu tohto slova je rozhodujúcou vonkajšou charakteristikou citácie opätovné uvedenie bez zmeny duševného výtvoru inej osoby spôsobom, ktorý ho sám osebe identifikuje. Príklady uvedené v článku 5 ods. 3 písm. d) smernice, podľa ktorých musí byť citácia uskutočnená na účely kritiky alebo zhrnutia, ukazujú, že táto samotná skutočnosť nepostačuje. Naopak, vyžaduje sa podstatná väzba s citovaným dielom vo forme opisu, komentára alebo hodnotenia. Citácia teda musí slúžiť ako základ na diskusiu.

211. Je úlohou vnútroštátneho súdu overiť, či zverejnením predmetných fotografií žalovaní vo veci samej taký cieľ sledovali. Nemožno však usúdiť, že o citáciu v zmysle článku 5 ods. 3 písm. d) smernice ide vtedy, keď obsah článkov nevykazuje požadovanú podstatnú väzbu s fotografiami. Osobitne vtedy, keď boli predmetné fotografie využité iba ako „upútavka“ na upútanie pozornosti čitateľov, bez toho, aby sa o nich samých diskutovalo v sprievodnom texte, nemožno dospieť k záveru, že boli sledované ciele citácie v zmysle článku 5 ods. 3 písm. d) smernice.

212. Okrem toho vzniká otázka, v akom rozsahu článok 5 ods. 3 písm. d) smernice 2001/29 pokrýva aj citácie celého diela. Podľa bežného významu tohto pojmu pozostáva citácia v zásade iba z výňatku textu. Pokiaľ ide o fotografie, nezdá sa mi napriek tomu vylúčené, aby dokonca aj citácia celého diela nemohla byť citáciou v zmysle tohto ustanovenia. Pokiaľ ide o tento typ diel, môže byť totiž nevyhnutné rozmnožiť ich celé, aby bolo možné preukázať požadovanú podstatnú väzbu. Ak by bolo možné zverejniť na základe článku 5 ods. 3 písm. d) smernice iba časti fotografií, značne by to obmedzilo rozsah pôsobnosti tohto ustanovenia vo vzťahu k fotografiám.

213. Keďže z citácie celého diela vyplýva nezanedbateľné narušenie autorského práva, vykazujú osobitnú dôležitosť ostatné podmienky, napríklad že citácia musí byť vykonaná v súlade s prípustnou praxou, ako aj trojaká podmienka podľa článku 5 ods. 5 smernice.

iii) Ostatné podmienky

214. V spore vo veci samej bude vnútroštátny súd musieť tiež preskúmať, či je zverejnenie predmetných fotografií v súlade s praxou a či splnilo trojakú podmienku podľa článku 5 ods. 5 smernice. V tomto kontexte bude musieť najmä zohľadniť to, či citácia celých predmetných fotografií v novinách, v časopisoch a na internetových stránkach žalovaných vo veci samej podstatným spôsobom obmedzila možnosti ich predaja a tým spôsobila bezdôvodnú ujmu záujmom žalobkyne vo veci samej.

X — Návrh

215. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem Súdnemu dvoru, aby na prejudiciálne otázky odpovedal takto:

1. Pojem úzka súvislosť v článku 6 bode 1 nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že ako podmienku vyžaduje totožnosť skutkovej situácie a dostatočnú právnu súvislosť medzi žalobou podanou proti žalovanému s bydliskom v sídle súdu, ktorému bola predložená žaloba (hlavná žaloba), a ďalšou žalobou. Skutkovú situáciu nemožno kvalifikovať ako totožnú v takom prípade, ako je tento, keď predmetné konania žalovaného v hlavnej žalobe a konania žalovaného v ďalšej žalobe predstavujú nezosúladené súbežné konania. Dostatočná právna súvislosť môže existovať dokonca aj v prípade, keď sú na obe žaloby uplatniteľné rôzne vnútroštátne právne úpravy, ktoré neboli celkom harmonizované.

2 a) Článok 5 ods. 3 písm. d) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi

súvisiacich práv v informačnej spoločnosti sa má vykladať v tom zmysle, že členský štát môže povoliť citáciu diela bez súhlasu jeho autora aj v prípade, keď samotný článok v tlači citujúci dielo nie je chránený autorským právom.

b) Uvedené ustanovenie okrem toho nevyhnutne vyžaduje, aby osoba pristupujúca k citácii fotografie chránenej autorským právom uviedla meno jej autora, prinajmenšom pokiaľ sa to neukáže nemožné. Toto označenie sa neukázalo nemožné vtedy, keď osoba citujúca dielo neprijala všetky opatrenia na identifikovanie autora, ktoré sa vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu javia primerané.

3 a) Článok 5 ods. 3 písm. e) smernice 2001/29 treba vykladať v tom zmysle, že členský štát môže v prípade oznámenia o pátraní sledujúceho cieľ verejnej bezpečnosti v zmysle tohto ustanovenia povoliť, aby médiá rozmnožovali fotografie chránené autorským právom aj bez súhlasu ich autora, ak sa ciele sledované pátraním nestali bezpredmetnými a ak bolo rozmnožovanie objektívne primerané na sledovanie týchto cieľov.

b) Médiá sa tohto ustanovenia nemôžu priamo dovolávať na odôvodnenie rozmnožovania, ku ktorému došlo bez súhlasu autora.

4. Na základe článku 6 smernice Rady č. 93/98/EHS z 29. októbra 1993 o zosúladení lehoty ochrany autorského práva a niektorých príbuzných práv a článku 6 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/116/ES z 12. decembra 2006 o lehote ochrany autorského práva a niektorých súvisiacich práv požíva portrétna fotografia ochranu autorského práva, ak je pôvodným výtvorom duševnej činnosti

fotografa, čo predpokladá, že fotograf jej pri využití dostupného priestoru na umeleckú tvorbu vtlačil osobný štýl.

Zverejnenie fantómového obrazu, ktorý bol vytvorený na základe portrétnej fotografie chránenej autorským právom, predstavuje rozmnožovanie v zmysle článku 2 písm. a) smernice 2001/29 vtedy, keď sa prvky, ktoré prepožičiavajú vzoru jeho povahu pôvodného výtvoru duševnej činnosti, nachádzajú aj vo fantómovom obraze.